

Ontwerp Regionaal Waterprogramma Drenthe 2022-2027

Inclusief ontwerp Besluit Europese Kaderrichtlijn Water
provincie Drenthe 2022–2027

Mei 2021

Voorwoord

In aanloop naar de invoering van de Omgevingswet, is een Regionaal Waterprogramma voor Drenthe opgesteld. Met dit programma geven we onze doelen en ambities weer voor een duurzaam en veerkrachtig watersysteem met een goede waterkwaliteit. Daarnaast geven we aan welke inzet we plegen om uitvoering te geven aan Europese richtlijnen, zoals de Kaderrichtlijn Water (KRW), Grondwater- en Drinkwaterrichtlijnen en de richtlijnen voor overstromingsrisico's en zwemwater.

Als we inzoomen op één van die onderwerpen, heb ik al vaker aangegeven dat we in Drenthe ons 'blauwe goud' koesteren, het grondwater. Van grondwater wordt onder andere drinkwater gemaakt. Om er voor te zorgen dat we ook in de toekomst voldoende en schoon grondwater hebben, moeten we nu maatregelen nemen.

We zien inmiddels de gevolgen van klimaatverandering. Steeds vaker zijn er flinke hoosbuien, droge hete zomers en zachtere winters. We moeten ons aanpassen aan deze veranderde omstandigheden. De komende jaren blijven we ons onverminderd inzetten voor een robuust watersysteem in Drenthe dat kan omgaan met wateroverlast, droogte maar ook voorziet in voldoende water van goede kwaliteit voor de inwoners van Drenthe en de natuur.

Op schoon en voldoende water moeten we zuinig zijn. De verdeling van het water tussen verschillende functies vraagt daarom een zorgvuldige afweging en een meervoudig gebruik. Tegelijk stelt het watersysteem grenzen aan de ontwikkeling van functies. Niet alles kan overal. Als provincie hebben we een centrale positie in het landelijk gebied. Vanuit deze rol zetten we ons in om de verschillende belangen op een goede manier af te wegen voor schoon en voldoende water voor nu en in de toekomst.

In dit Regionaal Waterprogramma ziet u grotendeels een voortzetting van het huidige Regionaal Waterplan dat al was opgenomen in de Omgevingsvisie (2018). Het programma is uitvoeringsgericht met concrete doelen en maatregelen. In de volgende inleiding leest u hoe en op welke onderdelen een actualisatie heeft plaatsgevonden ten opzichte van het Waterplan uit 2018. Met dit Regionaal Waterprogramma geven we aan hoe we een robuust watersysteem willen realiseren de komende jaren om te zorgen voor een veilige en leefbare omgeving. Want het al het blauwe goud willen we koesteren en behouden in Drenthe.

Hans Kuipers
Gedeputeerde Water

Inhoudsopgave

1. Inleiding	4
2. Toestand van het watersysteem	7
3. Functies van het regionale watersysteem	9
4. Waterkwaliteit grond- en oppervlaktewaterlichamen (EU-Kaderrichtlijn water)	12
5. Grondwaterbeheer	14
6. Grondwaterbescherming	16
7. Waterveiligheid en wateroverlast.....	19
Bijlage 1 Kader vergunningverlening grondwateronttrekkingen	22
Bijlage 2 Monitoring en gegevensbeheer	24
Bijlage 3 Puntbronnen voor het grondwater	25
Bijlage 4 Ontwerp Besluit Europese Kaderrichtlijn Water provincie Drenthe (2022 – 027).....	26

1. Inleiding

Wat is het Regionaal Waterprogramma?

Het Regionaal Waterprogramma is bedoeld als een concrete uitwerking van het provinciaal waterbeleid binnen de provincie Drenthe. Het Regionaal Waterprogramma is een verplicht programma in het kader van de Omgevingswet. Daarin moet in ieder geval staan wat de provincie doet om uitvoering te geven aan de Europese richtlijnen die betrekking hebben op water. Het gaat om de volgende richtlijnen:

- Kaderrichtlijn Water;
- Grondwaterrichtlijn;
- Drinkwaterrichtlijn;
- Richtlijn Overstromingsrisico's.
- Zwemwaterrichtlijn

Het Regionaal Waterprogramma is grotendeels een voortzetting van het huidige Regionaal Waterplan dat als hoofdstuk 8 is opgenomen in de Omgevingsvisie (2018). Op een aantal onderdelen waar separaat proces heeft plaatsgevonden is het programma geactualiseerd. Dit betreft de volgende onderdelen:

- De Kaderrichtlijn Water. Hiervoor is samen met de waterschappen en op basis van landelijke afspraken een apart gebiedsproces en besluitvormingsproces doorlopen
- Meer aandacht voor de grondwatervoorraad en zoetwatervoorziening op basis van de Grondwateragenda en het Deltaprogramma zoetwater. De Grondwateragenda is tot stand gekomen met de partners in Rijn-Oost verband.
- De recent vastgestelde gebiedsdossiers en het uitvoeringsprogramma voor de grondwaterbeschermingsgebieden.
- Aanvullende Strategische Voorraden voor de openbare drinkwatervoorziening op basis van de opdracht in de Omgevingsvisie en besproken in verschillende stakeholdersbijeenkomsten.
- In de nota klimaatadaptatie hebben wij per beleidsthema in kaart gebracht welke maatregelen en acties we als provincie op dit moment treffen om klimaatveerkrachtig te zijn. De uitwerking van de wateronderdelen hiervan is opgenomen in het Regionaal Waterprogramma.

Verder is het programma uitgebreid op het gebied van monitoring en gegevensbeheer.

In het Regionaal Waterprogramma beschrijven wij onze doelen en geven wij aan wat de provincie daar aan doet. Onder het kopje “Wat doen de waterschappen” staan de activiteiten waarbij wij een kaderstellende rol hebben. Op een aantal onderdelen is het Regionaal Waterprogramma agenderend (“Wat gaan we doen”).

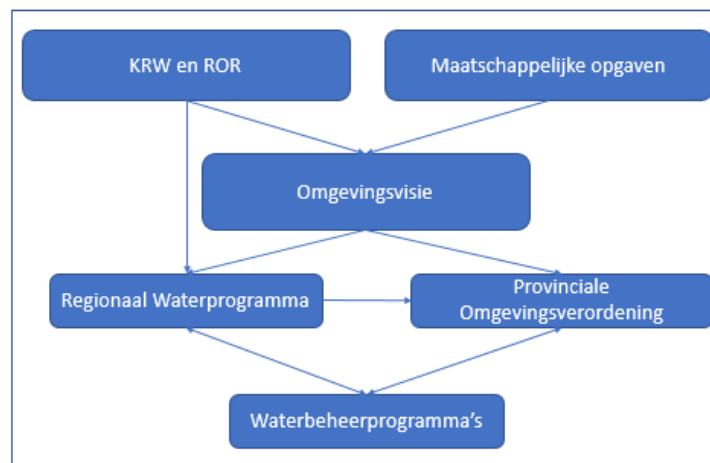
Ambitie

In de Omgevingsvisie (2018) hebben wij onze ambitie voor een duurzaam en veerkrachtig watersysteem met een goede waterkwaliteit geformuleerd. Het gaat hierbij om:

- Een zo groot mogelijke voorraad zoet grondwater van een goede kwaliteit, beschikbaar voor mens, landbouw en natuur en daarbij een duurzame veiligstelling van de openbare drinkwatervoorziening.
- Een robuust watersysteem, dat zodanig is ingericht dat de risico's op wateroverlast en watertekort tot een maatschappelijk aanvaardbaar niveau beperkt blijven.
- Een goede kwaliteit van het oppervlaktewater, gebaseerd op de normen van de KRW.
- Een zodanige kwaliteit van het grondwater dat het zonder ingrijpende en kostbare zuivering geschikt is voor de bereiding van drinkwater.

De provincie stelt kaders en strategische doelen vast voor het regionale waterbeheer en is strategisch en deels operationeel grondwaterbeheerder. Het strategische waterbeleid (de beleidshoofdlijnen) is opgenomen in de Omgevingsvisie 2018. Water is hierbij zowel sturend in de ruimtelijke ordening als voorwaardenstellend voor de ruimtelijke ordening en economie. Een voorbeeld van de sturende rol van het watersysteem is ons beleid voor de beekdalen, bergingsgebieden en grondwaterbeschermingsgebieden. Ook bij de begrenzing van het Natuur Netwerk Nederland heeft het watersysteem een belangrijke rol gespeeld. Een verdere uitwerking is opgenomen in hoofdstuk 3 “De functies van het watersysteem”.

Het Regionaal Waterprogramma is uitvoeringsgericht en bevat concrete doelen en maatregelen. Het provinciale waterbeleid in het Regionaal Waterprogramma en de Omgevingsvisie vormen tezamen het beleidsmatig kader voor het regionaal waterbeheer.

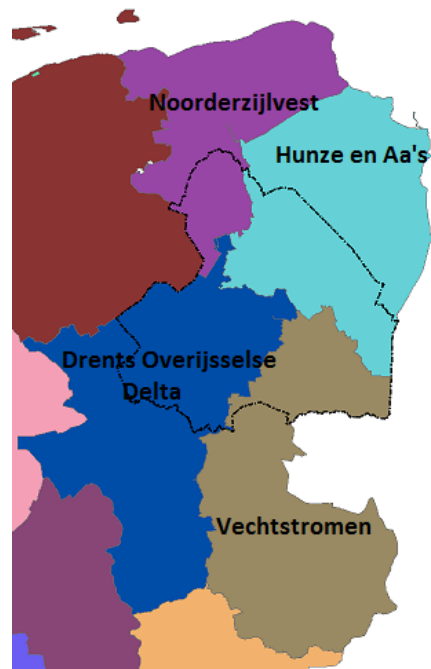
In het schema is de relatie tussen de verschillende wetgeving en programma's in hoofdlijnen weergegeven. Het schema maakt inzichtelijk dat het Regionaal Waterprogramma naast de Provinciale Omgevingsverordening uitvoering geeft aan het beleid uit de Omgevingsvisie.

Tussen het Regionaal Waterprogramma, de Provinciale Omgevingsverordening en de waterbeheerprogramma's van de waterschappen, bestaat een wisselwerking. Op een aantal onderdelen is de provincie kaderstellend, waarbij de waterschappen zorgen voor de inhoudelijke inbreng.

Bestuurlijke samenwerking

Hoe we water gebruiken en beheren heeft gevolgen voor onder meer bodem, landbouw, natuur en landschap. Daarmee staat water niet op zich. Andersom hebben ontwikkelingen op andere gebieden ook invloed op water. Daarom is het belangrijk om hier continu afwegingen in te maken. Rijk, provincies, waterschappen en gemeenten beheren gezamenlijk het water. Met het Regionaal Waterprogramma geven we invulling aan een wettelijke taak, maar het helpt vooral om inzicht te geven in hoe we samen met onze partners werken aan het watersysteem.

In Drenthe liggen vier (interprovinciale) waterschappen waarmee intensief wordt samengewerkt. De provincie stelt een aantal kaders vast voor de waterschappen en werkt hiervoor samen met de provincies Groningen en Overijssel. Jaarlijks wordt per waterschap de voortgang besproken aan de hand van de bestuursrapportage van het waterschap aan de provincie.

Voor de Kaderrichtlijn Water en het Deltaprogramma zoetwater wordt samengewerkt in stroomgebieden. Drenthe ligt in drie stroomgebieden:

- Rijn-Oost met de provincies Overijssel, Gelderland en Flevoland en de waterschappen Vechtstromen, Drents Overijsselse Delta, Rijn en IJssel, Valei en Veluwe en Zuiderzeeland.
- Rijn-Noord met provincies Groningen (west) en Fryslân en de waterschappen Noorderzijlvest en Wetterskip Fryslân.
- Nedereems met Groningen (oost) en het waterschap Hunze en Aa's.

De provincie heeft als taak om het grondwater te beschermen, maar ook de drinkwaterbedrijven hebben een maatschappelijke verantwoordelijkheid om bij te dragen aan de bescherming van het grondwater. Vandaar dat de provincie bij de uitvoering van het grondwaterbeleid nadrukkelijk samenwerkt met de drinkwaterbedrijven.

Participatie

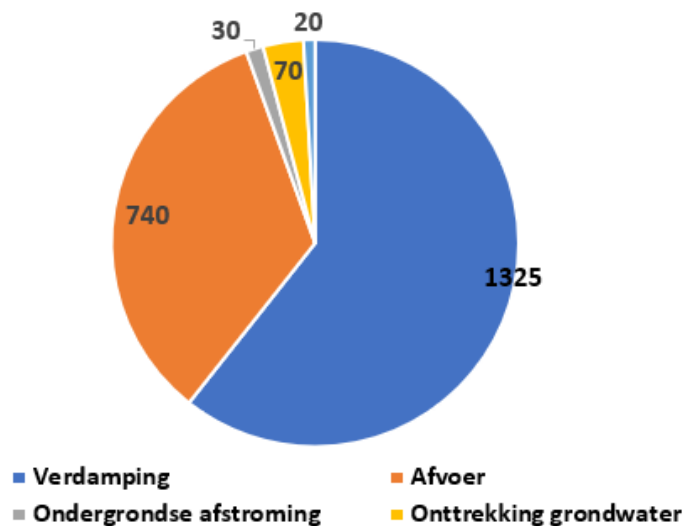
De Omgevingswet vraagt van het Rijk, de provincies, gemeenten en waterschappen dat zij samenwerken als één overheid. Voor het Regionaal Waterprogramma van de provincie Drenthe is het meest intensief afgestemd met de waterschappen Noorderzijlvest, Vechtstromen, Hunze en Aa's en Drents Overijsselse Delta. Er is meerdere keren overleg gevoerd over de inhoud en planning. Voor bepaalde onderwerpen zijn aparte bijeenkomsten georganiseerd en heeft afstemming plaatsgevonden. Deze afstemming heeft ook plaatsgevonden met de drinkwaterbedrijven en gemeenten. We gebruiken elkaars kennis, kunde, mogelijkheden en netwerken, waaronder de uitvoeringskracht van de waterschappen en gemeenten. We houden wel onze eigen rol en verantwoordelijkheid.

Het traject voor de vaststelling van doelen en maatregelen om de Europese Kaderrichtlijn Water uit te werken, is afgestemd op de planning van het Nationaal Waterprogramma en verder uitgewerkt in de Regionaal Bestuurlijk Overleggen van deelstroomgebieden Rijn-Oost en Rijn-Noord/Neder Eems.

2. Toestand van het watersysteem

Het watersysteem van Drenthe (Drents plateau) is een grondwatersysteem dat wordt ontwaterd door beken. Hierbij is de ondiepe ligging van de keileem in Drenthe van groot belang voor het functioneren van het watersysteem. Bij veel neerslag stagneert de infiltrerende neerslag op de keileem waardoor wateroverlast kan optreden en een snelle afvoer plaatsvindt naar het oppervlaktewatersysteem en het beekstelsel.

Verdamping, afvoer en onttrekking van grondwater

Jaarlijks valt er in Drenthe ca 2100 miljoen m³ neerslag. Daarnaast wordt er ca. 100 miljoen m³ water aangevoerd vanuit het IJsselmeer. Het bovenstaande diagram maakt inzichtelijk hoe de totale jaarlijkse neerslag en wateraanvoer wordt verdeeld. Verdamping is hierbij verreweg de grootste post. Daarnaast wordt in de winter een groot deel van de neerslag afgevoerd. De onttrekking voor drinkwater en industrie is relatief een kleine post.

De totale hoeveelheid grondwater wordt geschat op 150 miljard m³. Voor landbouw en natuur is de beschikbaarheid van grondwater aan het maaiveld van belang. De beschikbaarheid hangt af van de hoeveelheid bodemvocht (gevoed door neerslag) en de grondwaterstand ten opzichte van maaiveld. In de zomer is de verdamping groter dan de neerslag met als gevolg dat de grondwaterstand daalt. Daarnaast is de afvoer een grote post. In de winter, als de verdamping bijna nul is, stijgen de grondwaterstanden en wordt het teveel aan water afgevoerd. De zoetwaterprogramma's, waar momenteel aan gewerkt wordt, richten zich vooral op deze post door meer water in de winter vast te houden. Daarnaast kan een betere bodem ook bijdragen aan het vasthouden van water.

De verdamping is slechts beperkt beïnvloedbaar. Hieraan kunnen loofbossen of lage vegetaties in natuurgebieden wel bijdragen, omdat deze minder water verdampen dan naaldbout.

Toestand

- Natuurgebieden hebben over het algemeen veel te maken met verdroging. Dit wordt vooral veroorzaakt door het te vroeg en te snel dalen van de grondwaterstand in het voorjaar.
- Klimaatverandering heeft als gevolg dat er in de winter meer neerslag valt en de zomer vaker perioden met droogte en hoge temperatuur voorkomen. Het wordt niet alleen droger, ook komen er in de zomer vaker heftige buien voor. Dit leidt tot wateroverlast zowel binnen als buiten de bebouwde kom. Door

droogte kunnen beken en waterlopen droogvallen en grondwaterstanden gaan dalen. Langere perioden van droogte kunnen leiden tot (economische) schade voor de landbouw, maar ook voor landschap en natuur. Er ontstaat door deze ontwikkeling meer concurrentie om water in de randzones van natuurgebieden. Bovendien kan de droogte bodemdaling en veenoxidatie versterken.

- De kwaliteit van het grondwater is een zorg. In de win- en waarnemingsputten van de drinkwaterbedrijven worden met enige regelmaat verontreinigingen aangetroffen die afkomstig zijn van landbouw en bodemverontreinigingen/industrie. In een aantal grondwaterbeschermingsgebieden spoelt te veel nitraat uit. Er is sprake van vergrijzing van het grondwater door toename van opkomende stoffen.

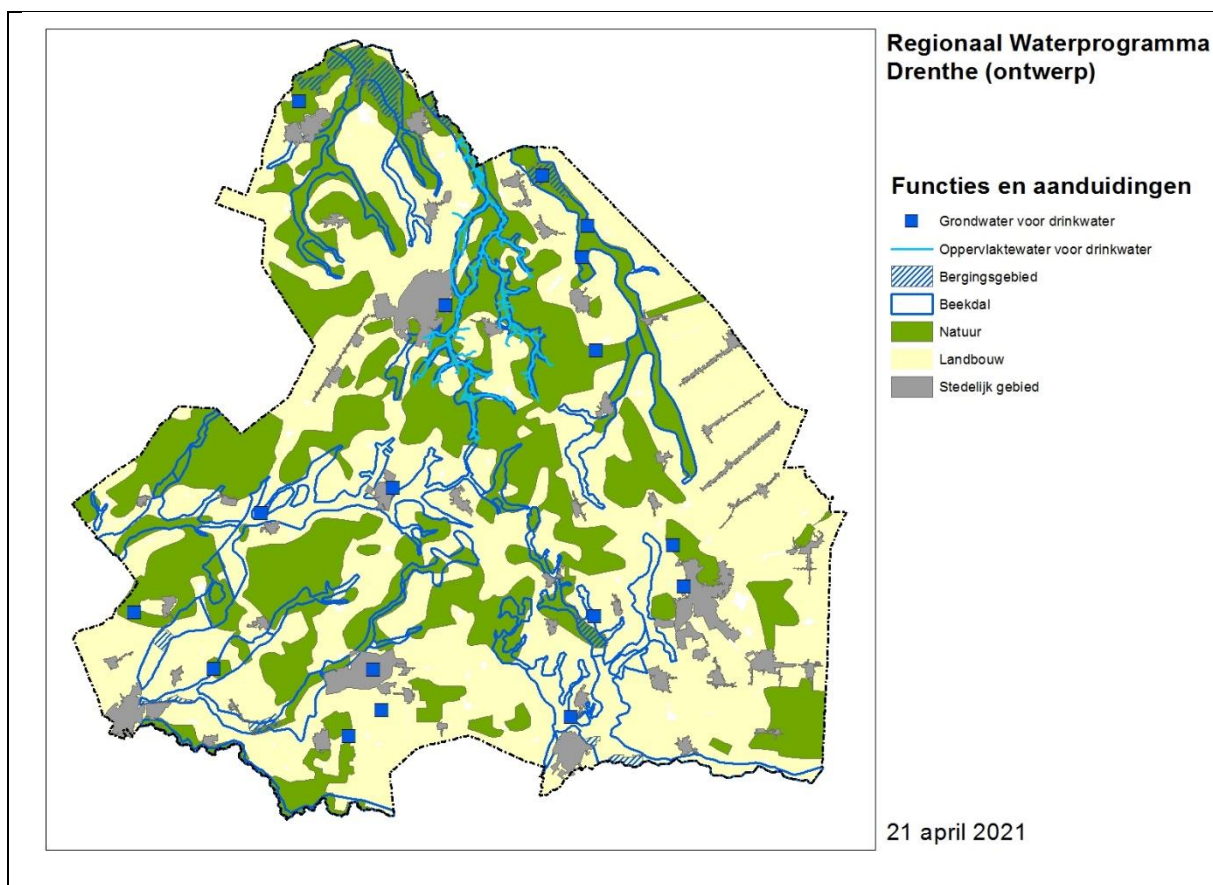
De oppervlaktewaterlichamen voldoen voor de Kaderrichtlijn Water nog lang niet allemaal aan de gestelde doelen. Dat komt enerzijds doordat het niet voldoen van een van de vele parameters al snel leidt tot een onvoldoende oordeel. Ook de mate waarin alle maatregelen bijdragen aan het doel zijn wel eens overschat. Wel zien we op de meeste onderdelen een positieve ontwikkeling, maar voordat effecten/resultaten van maatregelen zichtbaar zijn in de vorm van kwaliteitsverbetering vraagt tijd.

Ontwikkelingen

- In het Programma Natuur zijn afspraken gemaakt voor een robuuste natuur in het kader van de stikstofproblematiek en het uiteindelijke doel om te komen tot een natuurinclusieve samenleving. Voor de ontwikkeling van robuuste natuur is het hydrologisch systeemherstel van groot belang. Dit krijgt bij de provincie Drenthe aandacht in het Programma Natuurlijk Platteland, het Programma Soortenrijk Drenthe en de bossenstrategie.
- Een groei van de vraag naar drinkwater als gevolg van klimaatverandering en economische ontwikkeling.
- Een intensivering van het grondgebruik met teelten die meer eisen stellen aan watervoorziening/meer water vragen.
- De transitie van de landbouw is gericht op het sluiten van de kringloop van mineralen en het beperken van het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen.
- Bodemverontreinigingen met onaanvaardbare risico's op verspreiding (spoedlocaties) zijn of worden gesaneerd of beheerd in gebiedsgericht grondwaterbeheer. Daarmee is de aanpak van de spoedeisende verontreinigingen in een afrondende fase beland. Resterende historische verontreinigingen maar ook opkomende stoffen zoals Zeer Zorgwekkende Stoffen (ZZS) waaronder PFAS, medicijnen en microplastics vormen een bedreiging voor de grondwaterkwaliteit en het realiseren van de doelstellingen uit de Kaderrichtlijn Water en de Grondwaterrichtlijn. In bijlage 3 is een toelichting op het beleid over puntbronnen opgenomen.

3. Functies van het regionale watersysteem

Regionaal waterbeheer omvat het beheer van alle oppervlaktewateren en het grondwater in de provincie Drenthe. De waterschappen zijn de waterbeheerder en de provincie stelt hiervoor een aantal kaders vast en zorgt bovendien voor verbinding tussen het waterdomein en ander provinciaal beleid. De provincie vindt het belangrijk dat het watersysteem op orde blijft en dat het watersysteem kan bijdragen aan realisatie van andere functies/opgaven en daar soms ook grenzen aan stelt.

Doelen

- De kwaliteit en de kwantiteit van het grond- en oppervlaktewater is op de aangeduide locaties geschikt voor de openbare drinkwatervoorziening.
- De waterhuishouding in gebieden met een landbouwfunctie is, binnen de mogelijkheden van het watersysteem, afgestemd op de landbouw. Hierbij wordt de grondwatervoorraad zoveel mogelijk vergroot door ondiep af te wateren. We streven naar een gemiddelde grondwaterstand in het voorjaar die 20 cm hoger is in 2030.
- Verhogen van watervasthoudend vermogen van de bodem. Hiervoor is een hoger organisch stofgehalte noodzakelijk.
- De waterhuishouding in gebieden met een natuurfunctie is, binnen de mogelijkheden van het watersysteem, afgestemd op de natuur. Het regionale grondwatersysteem draagt bij aan het

handhaven van de gewenste grondwaterstand voor de natuurfunctie, maar dit zal niet altijd toereikend zijn bij een watertekort in extreem droge jaren.

- De waterhuishouding in het stedelijk gebied draagt bij aan het voorkomen van effecten van klimaatverandering en is bovendien uit oogpunt van beleving van toegevoegde waarde voor de leefomgeving.
- De waterhuishouding in de beekdalen draagt bij aan de grondwatervoorraad en het voorkomen van wateroverlast.

Wat doen wij nu

- Wij verbinden uitvoering van de wateropgave zoveel mogelijk met de uitvoering van het natuurbeleid (Programma Natuurlijk Platteland).
- Wanneer bij inrichtingsprojecten in natuurgebieden ongewenste effecten in aangrenzende gebieden dreigen op te treden, hanteren wij de volgende aanpak:
 - voorkomen door technische maatregelen;
 - ondervangen met behulp van kavelruil en aankoop;
 - compenseren met geld en/of grond;
 - heroverwegen van hersteltempo, herstelwijze, natuurambitie of functies van het gebied.
- Wij zorgen samen met de waterschappen voor de uitvoering van de zoetwaterprogramma's voor Oost-Nederland en het IJsselmeergebied/Noord-Nederland.
- Wij nemen deel aan de uitwerking van het Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie in drie werkregio's.
- Wij stimuleren maatregelen voor het vasthouden van water en efficiënter watergebruik op landbouwbedrijven met het Deltaplan Agrarisch Waterbeheer.
- Bij gebiedsontwikkeling streven wij, daar waar dit van toepassing is, naar vermindering van veenoxidatie.
- In de Provinciale Omgevingsverordening geven wij bij schaarste aan oppervlaktewater aan hoe het water over de functies wordt verdeeld in het regionale deel van de verdringingsreeks (categorie 3 en 4).
- Wij wijzen de natuurgebieden aan die vallen onder categorie 1 (voorkomen van onomkeerbare schade) van de verdringingsreeks.
- Wij monitoren de toestand van het grondwater en onderhouden onze kennis van het watersysteem. Hiermee dragen we bij aan de beleidscyclus en voldoen aan de wettelijke verplichtingen vanuit de Kaderrichtlijn Water.
- Jaarlijks stellen wij de locaties voor zwemwater vast.

Zie voor de activiteiten bij de functie grondwater voor drinkwater hoofdstuk 5 (Grondwaterbeheer).

Wat doen de waterschappen

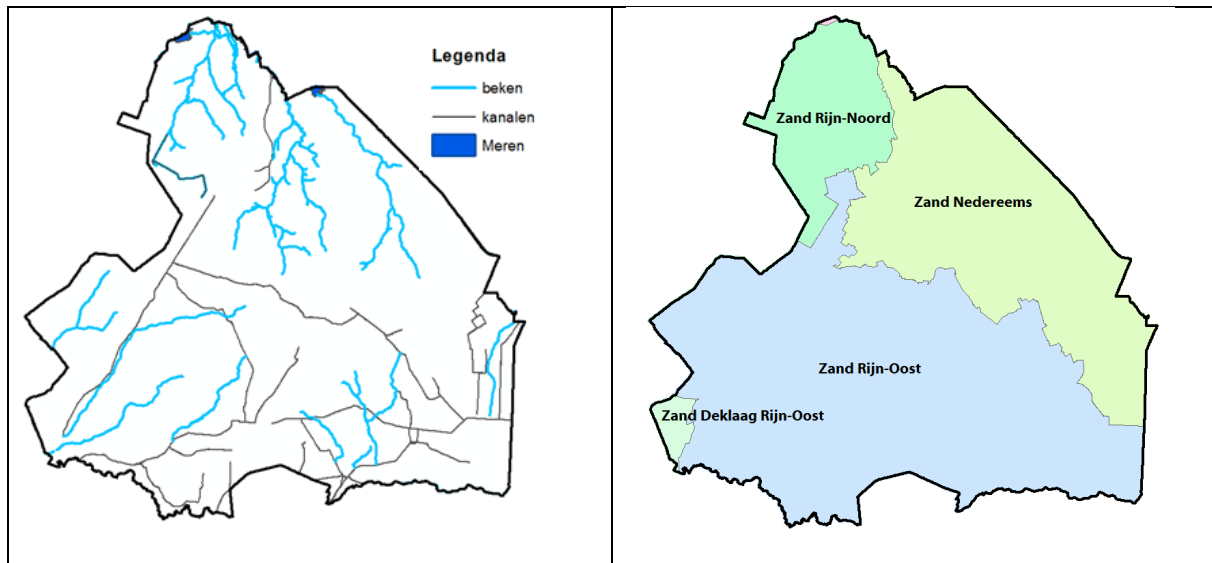
- De waterschappen stemmen binnen de mogelijkheden van het watersysteem de inrichting en het peil af op de functie en zorgen daarbij voor het vergroten van de grondwatervoorraad.
- Het waterschap zorgt voor het behoud en, indien mogelijk, versterking van de basisafvoer van de Drentsche Aa met het oog op de functie van de Drentsche Aa voor de bereiding van drinkwater.
- De waterschappen stellen op grond van artikel 3.6 van het Besluit kwaliteit leefomgeving voor iedere zwemwaterlocatie een zwemwaterprofiel op.

Wat gaan wij doen
• In het Programma Bodem en Ondergrond (in ontwikkeling) geven wij een uitwerking van het belang van de bodem en in het bijzonder het organische stofgehalte voor het vasthouden van water en de watervoorziening van de plant. • Wij verkennen de ruimtelijke gevolgen van klimaatverandering in het landelijke gebied, waarbij de beschikbaarheid van water van invloed is op het grondgebruik.

4. Waterkwaliteit grond- en oppervlaktewaterlichamen (EU-Kaderrichtlijn water)

Het regionaal waterbeheer op het gebied van waterkwaliteit betreft de inzet op het bereiken van een goede ecologische en chemische kwaliteit van het oppervlaktewater en een goede kwantiteit en chemische kwaliteit van het grondwater in Drenthe door uitvoering van de Europese Kaderrichtlijn Water. De provincie is verantwoordelijk voor het vaststellen van de grond- en oppervlaktewaterlichamen en de bijbehorende doelen. Bovendien is de provincie verantwoordelijk voor de uitvoering van maatregelen in de grondwaterlichamen.

Het Ontwerp Besluit Europese Kaderrichtlijn Water provincie Drenthe (2022 – 2027) is als bijlage 4 toegevoegd.

Doelen

- Het oppervlaktewater moet voldoen aan door de provincie vastgestelde ecologische doelen in samenhang met door de rijksoverheid vastgestelde normen voor specifiek verontreinigende stoffen.
- De chemische toestand van het oppervlaktewater moet voldoen aan door de EU afgeleide normen voor prioritare stoffen.
- De kwaliteit van het grondwater moet zodanig zijn dat er met zo min mogelijk zuivering drinkwater van gemaakt kan worden.
- De inbreng van verontreinigende stoffen beperken dan wel voorkomen.
- De grondwatervoorraad blijft op orde en de grondwaterkwaliteit voldoet aan de kwaliteitsnormen vanuit de Kaderrichtlijn Water.
- De doelen voor beschermde gebieden, zoals drinkwaterwinningen en natuurgebieden, worden gehaald.

Wat doen wij nu

- Wij stellen de begrenzing, status en doelen van de oppervlaktewaterlichamen die niet in beheer zijn bij het Rijk vast.
- Wij stellen de begrenzing en de doelen van de grondwaterlichamen vast en het daarbij behorende maatregelenpakket.
- Wij voeren maatregelen uit gericht op realisatie van de grondwaterdoelen al dan niet in samenhang met derden.

- Wij stellen de toestand van het grondwater periodiek vast op basis van de resultaten die volgen uit de verplichte monitoring op basis van de Kaderrichtlijn Water. Wij stemmen de doelen en maatregelen voor grond- en oppervlaktewaterlichamen af met buurprovincies en waterschappen.
- Samen met de waterschappen en de buurprovincies werken wij aan het afleiden van doelen voor de waterlichamen die niet vallen onder de Kaderrichtlijn Water.
- Wij vervolgen onze aanpak van historische bodemverontreinigingen met onaanvaardbare risico's op verspreiding (spoedlocaties). Zie bijlage 3 voor een verder uitwerking.
- Met gebiedsgericht grondwaterbeheer in Hoogeveen, Assen, Emmen en Coevorden richten wij ons op het beheer van verontreiniging van het grondwater.

Wat doen de waterschappen

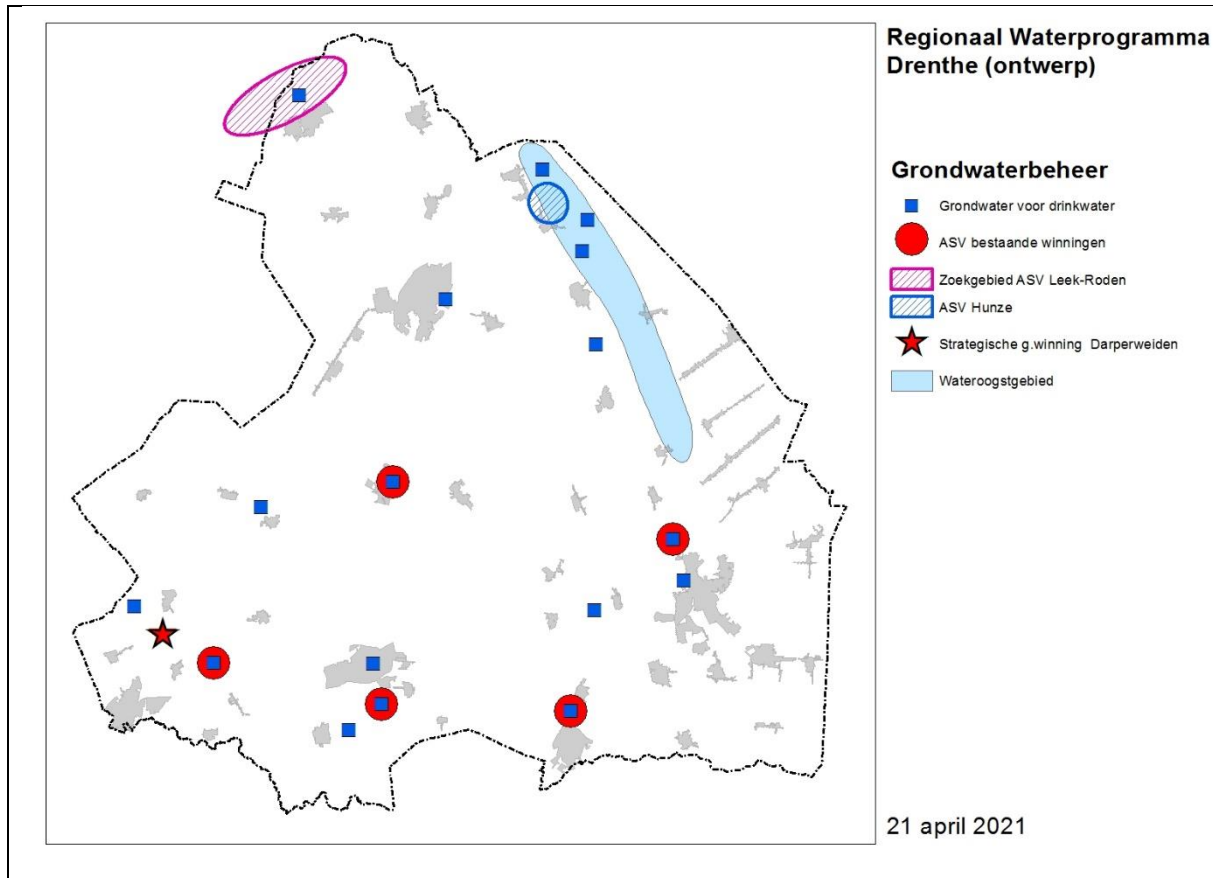
- Waterschappen voeren maatregelen uit gericht op het halen van de doelen voor de oppervlaktewaterlichamen.
- Waterschappen leggen de maatregelen vast in een beheerprogramma.
- Waterschappen rapporteren periodiek aan de provincie over de voortgang van de uitvoering van maatregelen.

Wat gaan wij doen

- Het beleidskader voor de aanpak van historische verontreinigingen en opkomende stoffen zoals PFAS werken wij verder uit in het programma bodem en ondergrond.
- Voor locaties die niet eerder als 'spoedlocatie' zijn aangemerkt verzamelen wij samen met gemeenten en de regionale uitvoeringsdienst gegevens, waarmee per gemeente de problematiek en risico's van verontreinigd grondwater in beeld worden gebracht en wordt bepaald of maatregelen nodig zijn.
- Bij de beoordeling van de verontreiniging houden wij rekening met de signaleringsparameter (bijlage Vd, Besluit Kwaliteit Leefomgeving). Bij de afweging van de noodzaak tot het nemen van maatregelen wordt de Risicoolbox Grondwater gebruikt. Deze toolbox is nog in ontwikkeling. Totdat de toolbox volledig operationeel is wordt de afwegingssystematiek uit de circulaire bodemsanering gebruikt.

5. Grondwaterbeheer

De provincie heeft een wettelijke verantwoordelijkheid voor het beheer van de grondwatervoorraad. Op basis van de Drinkwaterwet (artikel 2) heeft de provincie een zorgplicht voor de duurzame veiligstelling van de openbare drinkwatervoorziening. De drinkwatervoorziening is van groot belang voor de volksgezondheid en daarmee van groot openbaar belang. Hiervoor stellen wij grondwater beschikbaar. Grondwater is een relatief schone bron voor de drinkwatervoorziening en is beter te beschermen dan oppervlaktewater. Daarnaast is de beschikbaarheid van grondwater in droge zomers beter geborgd.

Doelen

- Een duurzame instandhouding en evenwichtige verdeling van de grondwaterstand en grondwaterstroming voor de functies van het watersysteem (zie hoofdstuk 3).
- Voldoende grondwater met een goede kwaliteit voor de openbare drinkwatervoorziening.
- Voorkomen negatieve effect van grondwateronttrekking voor beregening op Natura 2000-gebieden.

Wat doen wij nu

- Wij kennen de functie grondwater voor de openbare drinkwatervoorziening toe aan de locaties van bestaande winningen. Het grondwater wordt hier beschermd (zie hoofdstuk 6 Grondwaterbescherming).

- Wij zetten in op zuinig omgaan met water en waterbesparing door:
 - Stimuleren van het beperken grondwater voor laagwaardig gebruik en hergebruik van water.
 - Samen met de drinkwaterbedrijven voorlichting geven over het verantwoord omgaan met drinkwater.
- Wij zijn het bevoegd gezag voor vergunningverlening voor grondwateronttrekkingen voor de openbare drinkwatervoorziening, voor de industrie indien groter dan 150.000 m³/j en open warmte en koude opslagsystemen. Zie voor het kader voor de vergunningverlening bijlage 1.
- Wij toetsen aanvragen voor nieuw aan te leggen drainage en beregeningsputten in de randzone van Natura2000 gebieden op basis van de werkwijze die in het beheerplan van het Natura 2000-gebied is vastgelegd.
- Wij zorgen voor een Aanvullende Strategische Voorraad (ASV) van grondwater voor het geval de vraag naar drinkwater sterk stijgt. Hierbij zijn wij uitgegaan van het landelijke afgesproken scenario met een groei van de vraag van 25% in 2050. Wij trekken samen op met de provincie Groningen vanwege de sterke samenhang tussen de drinkwatervoorziening in beide provincies. Voor beide provincies is het tekort aan vergunningsruimte berekend op 25 miljoen m³/jaar in 2050. De ASV in Drenthe omvat:
 - Het uitbreiden van de vergunning voor de bestaande grondwaterwinningen Beilen, Ruinerwold, Holtien, Dalen en Valtherbos. Hiermee ontstaat een strategische reserve van 5 tot 15 miljoen m³/jaar.
 - Een ASV in het Hunzedal tussen de bestaande winningen Annen en De Groeve met een capaciteit van 4 miljoen m³/jaar.

Wat doen de waterschappen

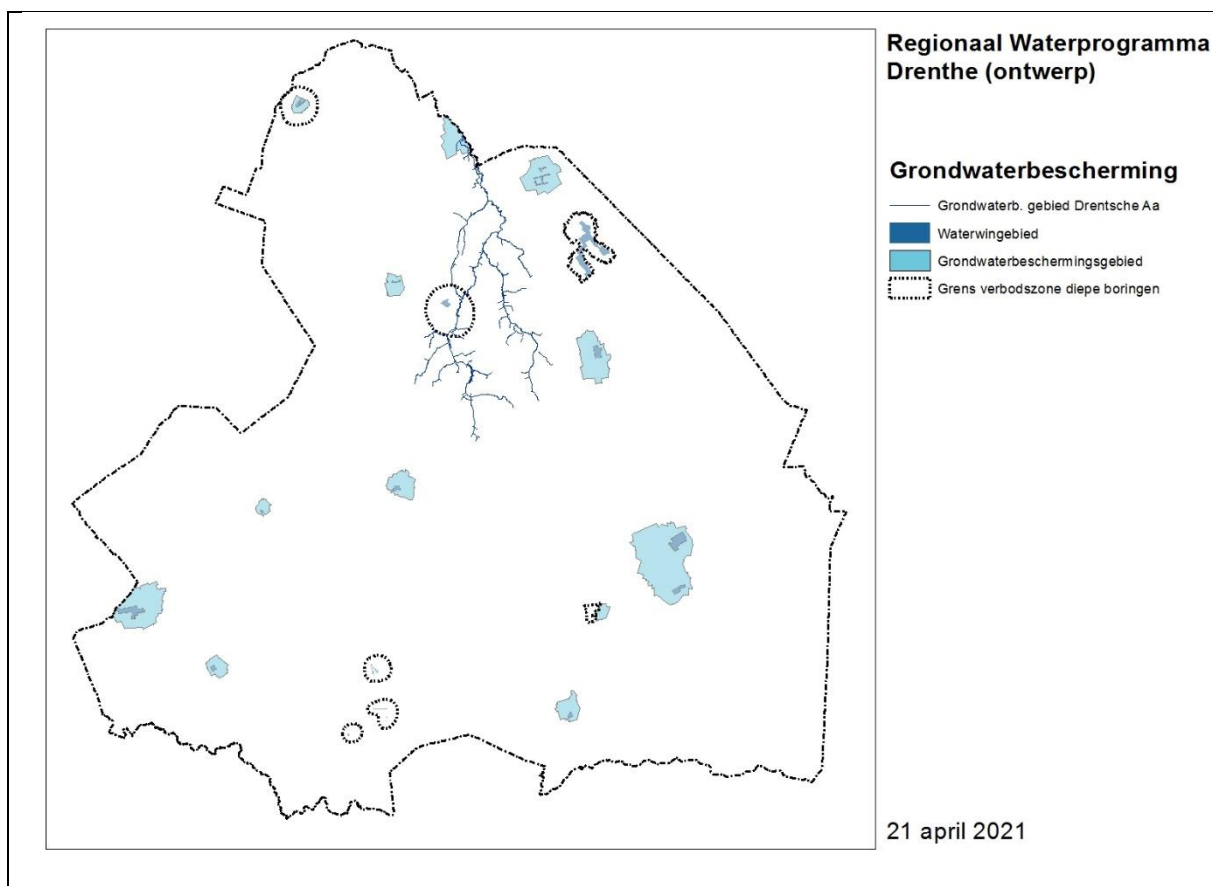
- De waterschappen zijn bevoegd gezag voor vergunningverlening voor de meeste grondwateronttrekkingen (met uitzondering van grondwateronttrekkingen voor de openbare drinkwatervoorziening, industrie groter dan 150.000 m³/jaar en open warmte en koude opslagsystemen). In hun waterbeheerprogramma geven zij hierbij mede uitvoering aan het Regionale Waterprogramma.
- In de Provinciale Omgevingsverordening is als instructieregel opgenomen dat de waterschappen het Landelijk Grondwaterregister hanteren voor het registreren van de grondwateronttrekkingen, waaronder grondwateronttrekkingen voor beregening.

Wat gaan wij doen

- We gaan samen met de waterschappen verkennen of algemene regels voor drainage en beregening rond natuurgebieden kunnen worden ingesteld die toereikend zijn voor de bescherming van de instandhoudingsdoelen van Natura 2000-gebieden.
- Maatregelen voor drainage en beregening rond de Natura 2000-gebieden verbinden we met de gebiedsgerichte aanpak stikstof / programma natuur.
- Wij gaan de mogelijkheid voor een ASV verkennen in de omgeving van Darperweiden en in het zoekgebied Leek-Roden. De bestaande locatie voor een strategische grondwaterwinning Darperweiden is mogelijk niet haalbaar vanwege ruimtelijke ontwikkelingen (bedrijventerrein) in het intrekgebied. Voor Darperweiden worden de haalbaarheid en eventuele alternatieven in kaart gebracht. De huidige locatie blijft voorlopig op de kaart staan. Voor het gebied Leek-Roden is een zoekgebied opgenomen voor een ASV. Hier zal een nadere verkenning moeten uitwijzen of een ASV mogelijk is.
- We gaan samen met de drinkwaterbedrijven verkennen hoe de grondwaterwinningen voor de drinkwatervoorziening passen in een klimaatbestendig watersysteem.

6. Grondwaterbescherming

De provincie is verantwoordelijk voor de bescherming van het grondwater dat wordt gebruikt voor menselijke consumptie. De meest doelmatige bescherming is, in lijn met het milieubeginsel zoals vastgelegd in de Omgevingswet, preventie via de verbodsbepalingen in de Provinciale Omgevingsverordening en is gericht op ruimtelijke functies die risico met zich meebrengen voor grondwaterverontreiniging. Het gaat hierbij om een brongerichte aanpak van bedreigende activiteiten. De bescherming is gericht op een duurzame openbare drinkwatervoorziening. We beschermen om te blijven!

Doelen

- Een duurzame veiligstelling van het grondwater voor de openbare drinkwatervoorziening conform de Kaderrichtlijn Water.
- Het beschermen van Aanvullende Strategische Voorraden (ASV) voor de drinkwatervoorziening in de toekomst.

Wat doen wij nu

- Voor de bescherming van de grondwateronttrekkingen voor de openbare drinkwatervoorziening hanteren wij drie niveaus:
 1. Sturing aan de voorkant in de ruimtelijke ordening door het stimuleren van grondgebruik en functiecombinaties die bijdragen aan de bescherming van de winning.
 2. Toepassing van het voorzorgsprincipe met regels voor activiteiten in waterwingebieden, grondwaterbeschermingsgebieden en boringvrije zones in de Provinciale Omgevingsverordening.
 3. In kaart brengen risico's voor een duurzame veiligstelling van de drinkwatervoorziening in gebiedsdossiers en op basis daarvan het uitvoeren van maatregelen zoals opgenomen in het Uitvoeringsprogramma. De huidige gebiedsdossiers zijn vastgesteld in 2018 en het Uitvoeringsprogramma in 2020.
- Wij beschermen de kwaliteit van het oppervlaktewater van de Drentsche Aa in verband met het gebruik van dit water voor de openbare drinkwatervoorziening.
- Wij werken met de waterbedrijven en LTO-Noord binnen het 6e Actieprogramma Nitraatrichtlijn samen met agrariërs aan het verminderen van de nitraatuitspoeling in vier grondwaterbeschermingsgebieden (Gasselte, Havelterberg, Leggeloo en Valtherbos/Noordbargeres) tot en met medio 2022. Conform de Kaderrichtlijn Water is het doel om door het nemen van maatregelen bij de deelnemende bedrijven op gebiedsniveau te voldoen aan de nitraatnorm van 50 mg/l in het uitspoelingswater.

Wat doen de waterschappen

- De waterschappen dragen bij aan het beschermen van de grondwaterwinningen door bij hun handelen uit te gaan van het beleid en regels van de provincie voor de grondwaterbeschermingsgebieden.

Wat gaan wij doen

- Wij gaan onderzoek doen naar het continueren en zo nodig verbeteren van de bescherming van de oppervlaktewaterwinning Drentsche Aa.
- Wij gaan het grondwaterbeschermingsbeleid en de regelgeving herijken op basis van het uitgangspunt "beschermen om te blijven". De provincies en Vewin hebben gezamenlijk een toolkit ontwikkeld die als basis kan dienen om het grondwaterbeschermingsbeleid te herijken.
- Wij gaan de bescherming van de ASV's uitwerken tot een voorstel voor de Provinciale Omgevingsverordening. Hierbij maken wij onderscheid tussen een ASV bij een bestaande grondwaterwinningen en een gebiedsbescherming voor de ASV aanduiding in het Hunzedal:
 - Voor de ASV bij de bestaande winningen wordt door het drinkwaterbedrijf een vergunning aangevraagd en daarna wordt door de provincie het bestaande grondwaterbeschermingsgebied in de POV daar op aangepast.
 - Voor de ASV in het Hunzedal wordt een voorstel voor de bescherming uitgewerkt. De bescherming moet er voor zorgen dat in dergelijke gebieden geen ontwikkelingen en activiteiten plaatsvinden die de functie van het gebied voor grondwaterwinning geheel of gedeeltelijk onmogelijk maken. Voor het reguliere landbouwkundige gebruik wordt het voorgenomen Rijksbeleid voor gewasbeschermingsmiddelen en meststoffen toereikend geacht voor het behoud van de grondwaterkwaliteit voor een toekomstige grondwaterwinning.
- Wij gaan de eigenaren van overige winningen voor menselijke consumptie informeren over de risico's van een onvoldoende grondwaterkwaliteit en indien gewenst de kwaliteit van het gewonnen

grondwater vaststellen. Daarnaast zullen we samen met de waterschappen afspraken maken over het registreren en reguleren van deze winningen.

7. Waterveiligheid en wateroverlast

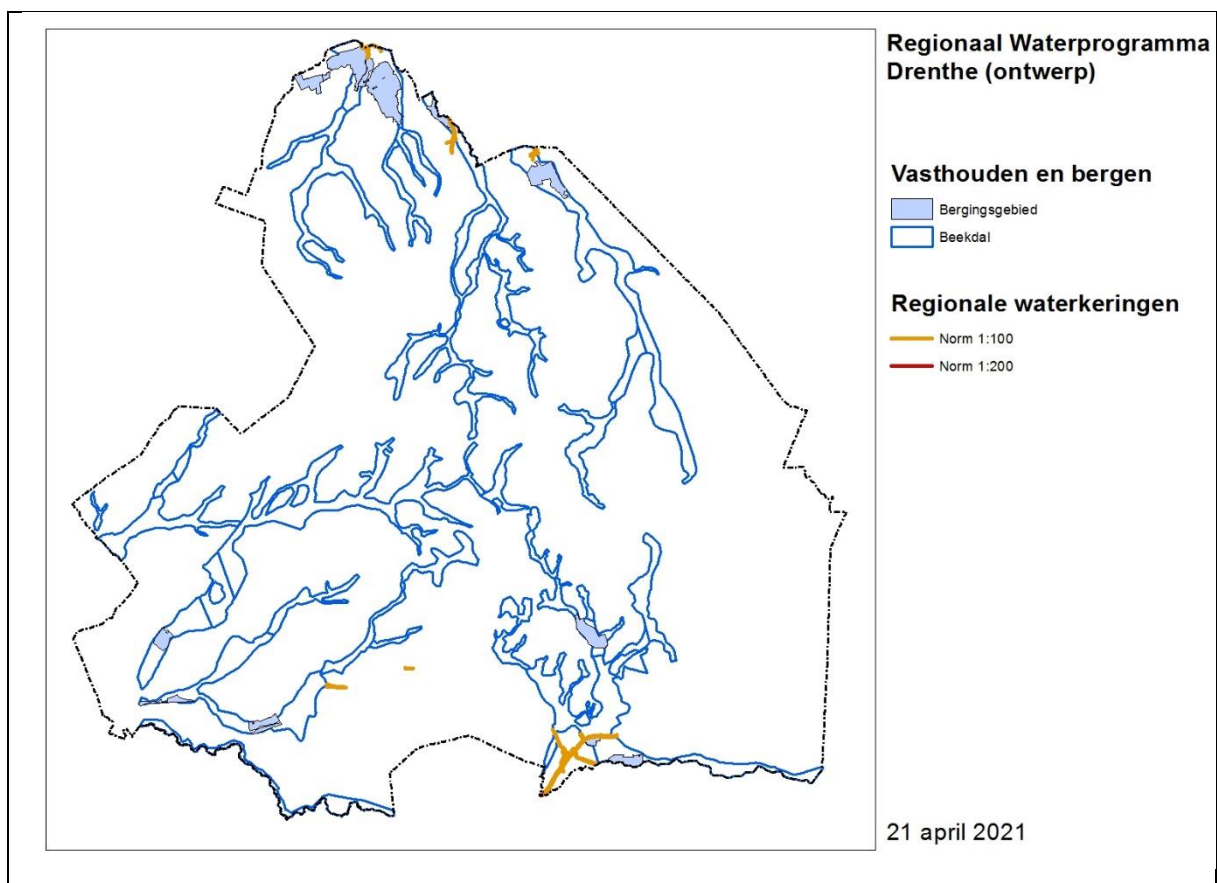
De provincie streeft naar een duurzaam en veerkrachtig watersysteem. Dit houdt in dat het watersysteem op orde is om de te verwachten gevolgen van klimaatverandering op te vangen. Het watersysteem zal zodanig ingericht moeten zijn dat risico's op wateroverlast en watertekort tot een maatschappelijk aanvaardbaar niveau beperkt blijven. Het watersysteem moet daarbij voldoen aan de omgevingswaarden die zijn vastgesteld in de Provinciale Omgevingsverordening.

Europese Richtlijn Overstromingsrisico's (ROR)

De ROR schrijft voor dat alle gebieden met een 'potentieel significant overstromingsrisico' onder de werking van de richtlijn vallen. Voor Drenthe gaat het om kleine gebieden in Noord Drenthe, het gebied rond Meppel en rond Coevorden. In deze gebieden is per stroomgebied het risico in kaart gebracht. Voor Drenthe gaat het om:

- Overstromingsrisicobeheerplan voor het stroomgebied van de Eems 2016-2021 - Doelen en maatregelen voor het beheersen van overstromingsrisico's.
- Overstromingsrisicobeheerplan voor het stroomgebied van de Rijn - Doelen en maatregelen voor het beheersen van overstromingsrisico's.

De risico's op overstroming zijn in te zien op de risicokaart: www.risicokaart.nl

Doelen

- Het (achterliggend) gebied beschermen tegen onaanvaardbare maatschappelijke schade door overstromingen vanuit kanalen of bergingsgebieden. Voor de regionale keringen geldt als omgevingswaarde de gemiddelde overschrijdingskans van eens in de 100 of 200 jaar van de hoogste waterstand waarop de regionale kering moet zijn berekend.
- Het voorkomen, dan wel beperken van ontoelaatbare wateroverlast door inundatie (overstroming) vanuit oppervlaktewater ten gevolge van een langdurige periode van neerslag. De omgevingswaarden voor het voorkomen of beperken van wateroverlast is de gemiddelde kans op overstroming per jaar afkomstig uit leggerwaterlopen.

Wat doen wij nu

- Wij nemen de omgevingswaarden regionale keringen en omgevingswaarde wateroverlast met bijbehorende kaarten op in de Provinciale Omgevingsverordening.
- Wij nemen het vasthouden van water in natuurgebieden op het Drents plateau en in de beekdalen mee in de uitvoering van ons Programma Natuurlijk Platteland.
- Wij zorgen voor de ruimtelijke bescherming van waterbergingsgebieden aan de rand van het plateau met een instructieregel voor ruimtelijke plannen in de Provinciale Omgevingsverordening.
- Wij zorgen voor het behoud van ruimte voor water in de beekdalen door een ruimtelijke bescherming van de beekdalen op te nemen in de Provinciale Omgevingsverordening. In de beekdalen worden kapitaalintensieve functies zo veel mogelijk geweerd. Bij kapitaalintensieve functies is er bij wateroverlast sprake van een grote schade. Kapitaalintensieve functies zijn onder andere woon- en werkgebieden, glastuinbouw, kwekerijen en intensieve veehouderijen. Nieuwe kapitaalintensieve functies in beekdalen zijn alleen toegestaan als aan de vier voorwaarden is voldaan (nee, tenzij):
 - er is sprake van een zwaarwegend maatschappelijk belang;
 - er zijn geen alternatieven;
 - de functie vormt op de locatie geen feitelijke belemmering om in de toekomst de afvoer- en bergingscapaciteit van het regionale watersysteem te vergroten;
 - het negatieve effect op het watersysteem wordt in het plan gecompenseerd.

In de beekdalen worden geen beperkingen opgelegd aan bestaande bedrijfsgebouwen van een grondgebonden landbouwbedrijf zonder kapitaalintensieve tweede tak.

Wat doen de waterschappen

- De waterschappen doen een voorstel voor een kaart met omgevingswaarden voor wateroverlast op basis van de volgende inundatiekansen. De provincie neemt deze kaart op in de Provinciale Omgevingsverordening.

Functie *)	Grondgebruik	Toelaatbare inundatiekansen **)
Landbouw	Grasland	1 keer per 10 jaar
	Akkerbouw	1 keer per 25 jaar
	Glastuinbouw	1 keer per 50 jaar
Stedelijk	Bebouwd gebied	1 keer per 100 jaar
Natuur	Natuur	Geen norm
Beekdal aanduiding	Landbouw	Maatwerk op basis van lokale omstandigheden
	Natuur	Geen norm

*) Zie voor de functie hoofdstuk 3

**) Bij de inundatiekansen geldt een maaiveldcriterium. Bij grasland hoeft 5% van de oppervlakte niet te voldoen aan de norm. Bij akkerbouw, hoogwaardige land- en tuinbouw en glastuinbouw 1%. Voor bebouwd gebied is het maaiveldcriterium 0%.

- De waterschappen hebben een zorgplicht en inspanningsverplichting op het vlak van het voorkomen van wateroverlast. De omgevingswaarden wateroverlast zijn opgenomen in de Provinciale Omgevingsverordening en zijn daarbij bepalend voor de bergings- en afvoercapaciteit waarop regionale wateren moeten zijn ingericht (instructieregel in de Provinciale Omgevingsverordening). De omgevingswaarde geeft hiermee een grens aan de zorgplicht en inspanningsverplichting.
- De omgevingswaarde wateroverlast wordt elke 12 jaar door de waterschappen getoetst en de kaart wordt elke 6 jaar geüpdatet en gerapporteerd aan Gedeputeerde Staten. Hierbij gaat het waterschap uit van de toetsing van de leggerwaterlopen (instructieregel in de Provinciale Omgevingsverordening).
- De waterschappen zorgen voor het eens de in 6 jaar toetsen van de regionale keringen en voeren indien nodig maatregelen uit (instructieregel in de Provinciale Omgevingsverordening).
- De waterschappen zorgen voor de inrichting en beheer van de waterbergingsgebieden.

Bijlage 1 Kader vergunningverlening grondwateronttrekkingen

Openbare drinkwatervoorziening

Wij beoordelen de aanvragen voor een vergunning voor grondwateronttrekking. Hierbij letten we op de volgende aspecten:

- De aanvraag is noodzakelijk voor het veiligstellen van de drinkwatervoorziening. We gaan uit van 10% operationele reserve binnen de vergunningscapaciteit.
- De gevolgen voor andere belangen zijn goed in beeld gebracht.
- Mogelijke alternatieve locaties voor de onttrekking zijn onderzocht.
- De waterhuishoudkundige situatie is, indien mogelijk, zodanig aangepast dat de effecten van de winning op de omgeving minimaal zijn, of er zijn positieve effecten voor andere belangen gerealiseerd. De drinkwaterwinning wordt, zo mogelijk, gecombineerd met één of meer andere functies. Bij aanvragen voor uitbreiding van de vergunningcapaciteit, bekijken we altijd het effect van de totale winning en de effecten van de winningen in de omgeving.

Het drinkwaterbedrijf is verantwoordelijk voor het tot stand brengen en in stand houden van een duurzame en doelmatige drinkwatervoorziening (artikel 7 van de Drinkwaterwet).

Inzet ASV

- Een ASV wordt in principe alleen ingezet voor een toename van de vraag uit het huishoudelijke en klein zakelijk gebruik.
- Er is maximaal ingezet op het beperken van de vraag.
- Een ASV kan ingezet worden in het geval er zich een calamiteit voordoet bij één van de bestaande grondwaterwinningen. Hieronder kan ook de verminderde productie van drinkwater vallen door toepassen van extra zuiveringsstappen in het geval de grondwaterkwaliteit daar aanleiding toe geeft.

De daadwerkelijke onttrekking uit een ASV is pas mogelijk na schriftelijke toestemming van gedeputeerde staten. Het waterleidingbedrijf moet de noodzaak voor de grondwaterwinning aantonen.

Industriewater

Wij beoordelen de aanvragen voor een vergunning boven een capaciteit van 150.000 m³ per jaar (voor aanvragen beneden de 150.000 m³ per jaar is het waterschap bevoegd gezag). Wij letten op de volgende aspecten:

- De gevraagde vergunning is noodzakelijk. Voor grondwaterwinningen voor laagwaardig gebruik in de industrie wordt in principe geen vergunning verleend. We kunnen van dit standpunt afwijken als er geen alternatieven zijn voor het gebruik van grondwater, of als deze alternatieven een groter nadelig effect op het milieu hebben.
- Bij nieuwe winningen wordt minimaal de helft van het water hergebruikt.
- De gevolgen voor andere belangen, waaronder de gevolgen voor verdroging en verspreiding van grondwaterverontreiniging/gebiedsgericht grondwaterbeheer, zijn goed in beeld gebracht.
- De (resterende) mogelijkheden voor andere bedrijven om op hetzelfde bedrijventerrein ook grondwater te kunnen onttrekken.

- De effecten van de winning op de omgeving zijn minimaal, of er zijn positieve effecten voor andere belangen gerealiseerd. Bij het beoordelen van de effecten kijken we altijd naar de totale onttrekking in de omgeving.

Registratie

De meldingen en vergunningen voor het onttrekken van grondwater en de onttrekking van grondwater per maand worden door provincie en waterschappen opgenomen in het Landelijk Register Grondwateronttrekkingen.

Bijlage 2 Monitoring en gegevensbeheer

Het beheer en onderhoud van de provinciale grondwatermeetnetten is essentieel voor het sluiten van de beleidscyclus op het gebied van water en natuur en het voldoen aan de wettelijke verplichtingen vanuit de Kader Richtlijn Water (KRW). De toestand van het grondwatersysteem, zowel kwantitatief als kwalitatief, meten we in het primaire grondwatermeetnet en het grondwaterkwaliteitsmeetnet. De toestand van de Natura 2000-gebieden wordt specifiek gemonitord met het verdrogingsmeetnet. De hydrologische condities zijn van essentieel belang voor de doelen van Natura 2000-gebieden.

Naast grondwaterstandsmeetpunten zijn in het meetnet verdroging ook oppervlaktewatermeetpunten ingericht, en worden er periodiek standplaatscondities gemeten als bodemkwaliteit, vermesting en grondwaterkwaliteit. Doordat er bij de aanleg van meetnet verdroging een koppeling is gemaakt met vegetatiemeetpunten van het Landelijk Meetnet Flora kunnen we bepalen of de aanpak van de verdroging effectief is en een directe koppeling maken met vegetatieontwikkeling ter plaatse. Ook maakt het in beeld brengen van vegetatie, grondwaterstand en standplaatscondities op 1 locatie een gerichtere aanpak mogelijk.

Kennis over water is onmisbaar bij de afwegingen die op lokaal en regionaal niveau gemaakt moeten worden. Zonder informatie over bijvoorbeeld de samenstelling van de ondergrond kan niets gezegd worden over de effectiviteit van beleid en het effect van ingrepen. De geohydrologische gegevens van de ondergrond zijn opgeslagen in de landelijke database Regis.

Voor kennis over het functioneren van het grondwatersysteem wordt het Noord-Nederlandse grondwatermodel MIPWA ingezet. Het model wordt gebruikt bij de beleidsontwikkeling (bijvoorbeeld de strategische grondwaterwinningen, Natura 2000 en de waterbalansstudie). De waterschappen gebruiken hetzelfde model in het GGOR-proces.

We delen onze kennis door samen te werken in onderzoeken en het gebruik van modellen. Wij ontsluiten onze kennis via internet en het organiseren bijeenkomsten.

Bijlage 3 Puntbronnen voor het grondwater

Als de belasting van het grondwater met verontreinigende stoffen duidelijk is te koppelen aan een specifieke locatie, spreken we van een puntbron. Dit is het geval op locaties waar de bodem is verontreinigd, bijvoorbeeld onder industrieterreinen, in stedelijke gebieden en onder stortplaatsen. Er bestaat een landelijk overzicht van bodemverontreinigings- en saneringslocaties, het Bodemloket. Via het Bodemloket wordt deze informatie geactualiseerd en toegankelijk gemaakt voor derden. Vanuit deze informatiebron is per grondwaterlichaam een overzicht opgesteld van de locaties die spoedeisend zijn vanwege verspreidingsrisico's. Puntbronnen die spoedeisend zijn vanwege verspreidingsrisico worden als belangrijk aangemerkt voor de KRW. Sanering of beheersing van deze bronnen is nodig om verspreiding en eventuele overschrijding van drempel- of normwaarden van het in de toekomst te voorkomen.

In Drenthe zijn de gevallen van ernstige bodemverontreiniging met onaanvaardbare humane, ecologische of verspreidingsrisico's grotendeels gesaneerd, is de sanering in voorbereiding of zijn risico's beheerst.

Op 1 oktober 2020 staan er nog 38 locaties op de spoedlijst van de provincie Drenthe. Begin 2010 waren dat er 230.

In Hoogeveen en Assen is gebiedsgericht beheer van grondwaterverontreinigingen vastgesteld. In Coevorden zal het gebiedsgericht beheer in 2021 worden vastgesteld.

In 2013 is er aanvullend landelijk een Signaleringslijst opgesteld (3B Bureau Bodem en milieuBeleid, 2013) met locaties met bodemverontreiniging die mogelijk aanleiding geven tot milieuhygiënische hinder bij een kwetsbaar object. Als kwetsbare objecten zijn onderscheiden: openbare drinkwaterwinning, industriële winningen voor menselijke consumptie, eigen drinkwaterwinningen, N2000/EHS, zwemwater en oppervlaktewater. De locaties die een –potentiële –bedreiging vormen voor kwetsbare objecten zijn de afgelopen planperiode door de provincies beoordeeld op de daadwerkelijke risico's voor kwetsbare objecten. Daar waar sprake was van daadwerkelijke risico zijn aanvullende maatregelen getroffen en zijn locaties meegenomen in de aanpak conform spoedlocaties. Veelal was echter de conclusie dat aanvullende maatregelen niet nodig waren.

Met de komst van de Omgevingswet verschuiven de verantwoordelijkheden ten aanzien van bodem- en grondwaterverontreinigingen. De verontreinigingen in het vaste gedeelte van de bodem (zowel mobiel als immobiel) worden dan de verantwoordelijkheid van de gemeente. De verontreinigingen in het grondwater blijven de verantwoordelijkheid van de provincie als verantwoordelijke voor de prevent & limit (voorkomen en beperken) doelstelling van de KRW.

De Wet bodembescherming heeft de nadruk bij de aanpak van historische verontreinigingen gelegd op de aanpak van de (potentiële) spoedlocaties. De resterende spoedlocaties worden momenteel allemaal aangepakt en vallen onder het overgangsrecht van de Omgevingswet. Dit betekent dat ze ook na 2021 nog onder het regime van de Wet bodembescherming (Wbb) vallen. Voor de verontreinigingen die niet onder het overgangsrecht vallen moet door de provincies een eigen afwegings- en beleidskader opgesteld worden. In Drenthe wordt de huidige beoordelingssystematiek uit de Wet Bodembescherming gehanteerd. Wanneer de Risicotoolbox Grondwater (RTG) gepubliceerd wordt, zal deze gebruikt worden bij de beoordeling van de risico's op verspreiding van de verontreinigingen en de te nemen maatregelen.

Voor de nadere uitwerking van het beleidskader wordt verwezen naar het programma Bodem en Ondergrond (in ontwikkeling).

Bijlage 4

Ontwerp Besluit Europese Kaderrichtlijn Water provincie Drenthe (2022 – 2027)

Inhoudsopgave

1. Inleiding

2. Waterkwaliteit oppervlaktewaterlichamen (EU-Kaderrichtlijn water)

2.1 Beleidsopgave oppervlaktewater (Omgevingsvisie)

2.2 Oppervlaktewaterlichamen

2.3 Doelstellingen

2.4 Toestand

2.5 Uitvoering maatregelen

2.6 Doelen overige wateren

3. Waterkwaliteit- en kwantiteit grondwaterlichamen (EU-Kaderrichtlijn water)

3.1 Beleidsopgave grondwater (Omgevingsvisie)

3.2 Grondwaterlichamen

3.3 Doelstellingen

3.4 Toestand

3.5 Uitvoering maatregelen

1. Inleiding

De Europese Kaderrichtlijn Water (KRW, 2000) richt zich op de bescherming van alle grondwater en oppervlaktewater en stelt zich ten doel dat in 2015 een goede toestand is bereikt in alle wateren en dat er duurzaam wordt omgegaan met water. Onder voorwaarden is fasering tot uiterlijk 2027 mogelijk. Nederland heeft in de eerste planperiode (2010-2015) ervoor gekozen gebruik te maken van de mogelijkheden tot fasering tot 2027. De KRW kent drie planperiodes waarvan binnenkort de derde van start gaat (2022-2027). De uitvoering van de KRW vindt plaats op het niveau van deelstroomgebieden. Drenthe maakt onderdeel uit van de deelstroomgebieden Rijn-Noord, Rijn-Oost en Nedereems. Binnen de KRW hebben het rijk, de provincie en de waterschappen ieder hun eigen verantwoordelijkheid. De provincie is verantwoordelijk voor:

- de aanwijzing van oppervlaktewaterlichamen die niet in beheer zijn bij het Rijk
- het vaststellen van de status en doelen van deze oppervlaktewaterlichamen
- de aanwijzing van grondwaterlichamen;
- het vaststellen van de doelen van grondwaterlichamen
- het vaststellen van de maatregelen in grondwaterlichamen.

Figuur 1 Deelstroomgebieden

Landelijk wordt een stroomgebiedbeheerplan opgesteld voor de nationale delen van de stroomgebieden Rijn, Maas Schelde en Eems, wat als bijlage deel uitmaakt van het Nationaal Waterprogramma 2022-2027. Het stroomgebiedbeheerplan wordt door het rijk gerapporteerd aan de Europese Commissie. Basis voor het stroomgebiedsbeheerplan vormen de door de regio opgestelde factsheets. Het waterschap stelt daarbij de maatregelpakketten vast voor het oppervlaktewater als onderdeel van het waterbeheerplan. De provincie stelt de doelen, de begrenzing van de waterlichamen en de grondwatermaatregelen vast.

Op 23 september 2015 zijn de doelen en de grondwatermaatregelen voor de 2e planperiode van de KRW vastgesteld door Provinciale Staten. De waterschappen hebben in 2015 hun beheerplannen vastgesteld met daarin het maatregelenpakket voor oppervlaktewater. Meer generieke maatregelen zijn opgenomen in het landelijke stroomgebiedbeheerplan.

Met voorliggend ontwerp besluit worden de doelen, de huidige toestand en de maatregelen voor zowel het oppervlaktewater als het grondwater in de provincie Drenthe vastgelegd voor de periode 2022-2027. De ambities die voor de tweede planperiode zijn vastgesteld blijven ongewijzigd. Het huidige omgevingsbeleid van de provincie is evenals in de tweede planperiode uitgangspunt. De gegevens zijn eveneens vastgelegd in een landelijk afgesproken format, namelijk KRW factsheets oppervlaktewater en KRW factsheets grondwater

(<https://www.waterkwaliteitsportaal.nl/wkp.webapplication>). Uiterlijk eind 2021 worden de factsheets en bijbehorende plannen vastgesteld. Voor meer achtergrondinformatie over het grondwater wordt verwezen naar de drie ambtelijke technische achtergronddocumenten: Grondwaterlichamen Rijn-Noord, Grondwaterlichamen Rijn-Oost en Grondwaterlichamen Nedereems (Royal Haskoning, 2020).

Met het oog op de fasering voor doelbereik door Nederland tot uiterlijk 2027 zullen na afloop van de derde planperiode de gestelde doelen voor oppervlaktewater en grondwater gerealiseerd moeten zijn. Voor maatregelen waarvan het uiteindelijk effect pas na 2027 wordt gerealiseerd geldt dat de maatregel in elk geval voor 2027 uitgevoerd moet zijn. Op nationaal niveau is afgesproken om in geval doelrealisatie nog onzeker is niet op voorhand al over te gaan tot doelverlaging. Alleen voor situaties waarin de oorspronkelijk afgeleide doelen niet realistisch blijken is voor aanvang van de derde planperiode doelaanpassing toegestaan. Dit betreft de zogenaamde technische doelaanpassing.

2. Waterkwaliteit oppervlaktewaterlichamen

2.1 Beleidsopgave oppervlaktewaterkwaliteit (Omgevingsvisie 2018)

Schoon oppervlaktewater voor mens, natuur, landbouw en drinkwatervoorziening zijn belangrijk. Wij willen een goede kwaliteit van het oppervlaktewater. Het grondgebruik heeft invloed op het oppervlaktewater. Zo staat de kwaliteit onder druk door onder andere het gebruik van meststoffen en gewasbeschermingsmiddelen in de landbouw, door gezuiverd rioolwater en door rioolwater overstorten. Conform de afspraken in de Delta-aanpak waterkwaliteit en zoetwater gaan we uitvoering van maatregelen voor een betere waterkwaliteit faciliteren. Dit doen we in goede samenwerking met de waterschappen en de landbouw.

2.2. Oppervlaktewaterlichamen

De KRW vereist dat aan alle waterlichamen een status wordt toegekend. De status van een oppervlaktewaterlichaam geeft informatie over enerzijds de ontstaansgeschiedenis van een waterlichaam (kunstmatig of oorspronkelijk) en anderzijds de maximaal te realiseren ecologische kwaliteit (natuurlijk vs. sterk veranderd). De huidige toestand en de potentie voor een verdere verbetering van de ecologische toestand bepaalt de status voor een waterlichaam. Onderscheid wordt gemaakt tussen:

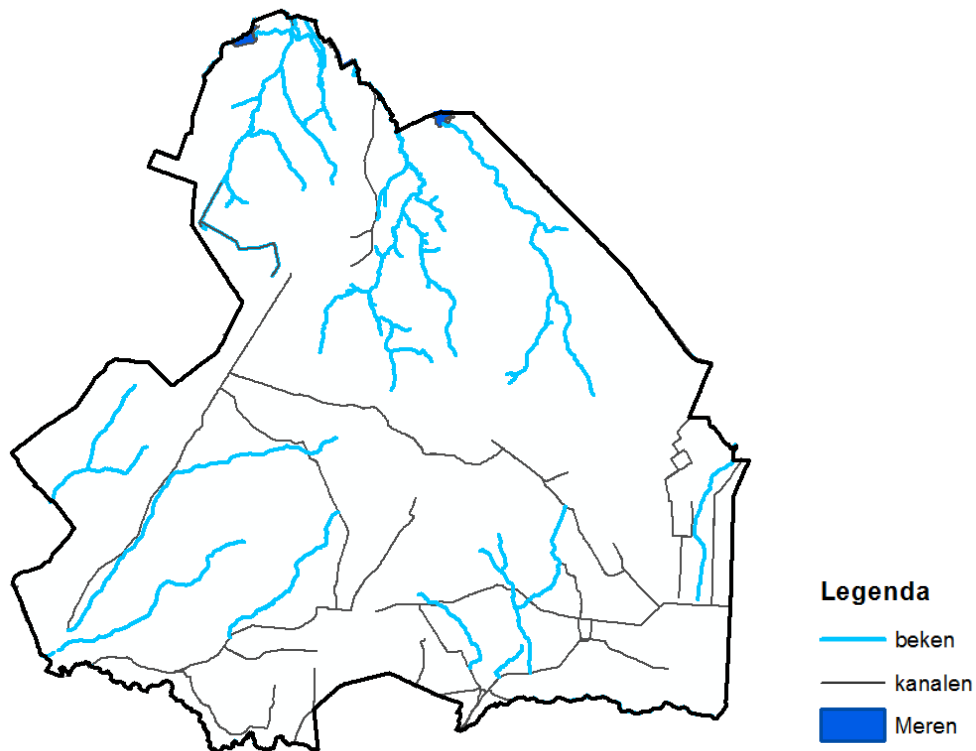
- Kunstmatige wateren;
- Sterk veranderde wateren;
- Natuurlijke wateren.

Naast status wordt ook onderscheid gemaakt in verschillende typen waterlopen met elk hun eigen doelstellingen. Zo worden de volgende hoofdeenheden onderscheiden:

- Kanalen (M-typen);
- Meren (M-typen);

- Stromende wateren (R-typen).

De oppervlaktewaterlichamen in Drenthe zijn weergegeven in onderstaande figuur 2.

Figuur 2 Oppervlaktewaterlichamen

De lijst met waterlichamen is weergegeven in tabel 1. In de tabel zijn ook het type en de status van de waterlichamen vermeld. De status wordt toegelicht in de volgende paragraaf. In Drenthe komen in totaal 14 watertypen voor.

Naam	Type		Status
Bovenlopen Eelder- en Peizerdiep	R4a	Permanente langzaam stromende bovenloop op zand	Sterk veranderd
Drentse Aa, Hunze, Westerwoldsche Aa Zuid / Ruiten Aa / Runde, Oude Vaart	R5	Langzaam stromende middenloop/benedenloop op zand	Sterk veranderd
Meppelerdiep	R7	Langzaam stromende rivier/nevengeul op zand/klei	Sterk veranderd
Benedenlopen Eelder- en Peizerdiep, Reest	R12	Langzaam stromende middenloop/benedenloop op veenbodem	Sterk veranderd
Holslootdiep, Loodiep, Nieuwe Drostendiep, Oude Drostendiep, Schoonebeekerdiep, Sleenerstroom, Vledder & Wapserveensche Aa, Oude Diep, Wold Aa	R20	Moerasbeek	
Bumawijk/Marchienawijk, Braambergersloot, Dommerswijk, Vogelzangse Wijk	M1a	Zoete sloten (gebufferd)	Kunstmatig
Vechtstromen kanalen, Middenraai, Zuidwoldiger waterlossing, Reestvervangende leiding, Kanalen-DG hellend gestuwd	M3	Gebufferde (regionale) kanalen	Kunstmatig
Kanalen Hunze/Veenkoloniën, Beilervaart, Linthorst-Homankanaal, Oranjekanaal	M6a	Grote ondiepe kanalen zonder scheepvaart	Kunstmatig
Drentse Hoofdvaart	M6b	Grote ondiepe kanalen met scheepvaart	
Noord-Willemskanaal, Hoogeveensche Vaart	M7b	Grote diepe kanalen met scheepvaart	Kunstmatig

Matslootgebied	M10	Laagveen vaarten en kanalen	Kunstmatig
Zuidlaardermeer, Leekstermeer	M14	Ondiep (matig grote) gebufferde plassen	Sterk veranderd
Achterste plas	M20	Matig grote diepe gebufferde meren	Kunstmatig
Paterswoldsemeer	M27	Matig grote ondiepe laagveenplassen	Sterk veranderd

Tabel 1: Overzicht waterlichamen in Drenthe

Alle waterlichamen in Drenthe zijn in de loop van de tijd aangepast aan menselijk gebruik of door de mens aangelegd. De afvoer in de beken is gereguleerd door het plaatsen van stuwen en door het rechte trekken van de beekbedding. In de meren wordt veelal een vast waterpeil gehandhaafd en op veel plaatsen is een harde oeverbeschoeiing aangelegd. De kanalen zijn door de mens aangelegd. Als gevolg hiervan voldoet geen enkel waterlichaam aan de doelstellingen die nodig zijn voor een status Natuurlijke Wateren. Maatregelen om deze status te bereiken leiden tot onevenredig hoge kosten of tot significante effecten voor andere functies, zoals bijvoorbeeld de scheepvaart. Om die reden is analoog aan de eerste KRW-planperiode aan alle waterlichamen de status Sterk Veranderd (beken en meren) of Kunstmatig (kanalen en meren) toegekend.

Wijzigingen ten opzichte van de voorgaande planperiode 2016-2021

Er zijn een aantal wijzigingen voorgesteld in de begrenzing van oppervlaktewaterlichamen en/of het watertype. Het betreft de volgende wijzigingen:

Aanpassing begrenzing

Aanpassing van de begrenzing heeft veelal een relatie met uitgevoerde werken als meandering of vanwege het opsplitsen van waterlichamen in meer gedetailleerde onderdelen.

Waterschap Noorderzijvest:

- Benedenlopen Eelder- en Peizerdiep: het gegraven Omgelegde Eelderdiep en een stukje Eelderdiep zijn vervangen door de oorspronkelijke, meanderende beekloop en een nieuwe slenk in waterbergingsgebied de Onlanden. Ook vispassages worden toegevoegd;
- Bovenlopen Eelder- en Peizerdiep: aangelegde hermeanderingen zijn opgenomen in de begrenzing, oude vervangen beektrajecten zijn verwijderd; vispassages zijn toegevoegd.

Waterschap Hunze en Aa's:

- Zuidlaardermeer: aangelegde moeraszone is toegevoegd;
- Hunze en Drentsche Aa: aangelegde hermeanderingen worden opgenomen in de begrenzing, oude vervangen beektrajecten worden verwijderd.

Waterschap Drents Overijsselse Delta:

- De waterlichamen Vledder Aa en Wapserveense Aa worden samengevoegd tot één waterlichaam: beide watergangen liggen in hetzelfde beekdal en hebben dezelfde karakteristieken (waterbreedte en -diepte). Het is daarom logisch deze watergangen samen te voegen tot één waterlichaam. Het bovenstroomse deel van de Vledder Aa valt een deel van het jaar permanent droog en is daarom vervallen.
- Het waterlichaam Drentse Kanalen wordt opgesplitst in acht afzonderlijke waterlichamen: Vogelzangsche Wijk, Middenraai, Zuidwoldiger waterlossing, Reestvervangende Leiding, Beilervaart & Linthorst Homankanaal, Oranjekanaal, Drentse Hoofdvaart en Hoogeveensche Vaart. De diversiteit en grootte van de watergangen was dusdanig, dat de monitoring een onvoldoende representatief beeld gaf. Daarom is voorgesteld tot het splitsen van dit waterlichaam in acht afzonderlijke waterlichamen met een eigen en beter passend watertype.

Aanpassing watertype

Landelijk is het watertype moerasbeek (R20) ontwikkeld, vooral gericht op beken waar te weinig verhang aanwezig is om voldoende stroming te realiseren. Dit watertype is ook aan enkele beken in Drenthe toegekend. Daarnaast zijn op beperkte schaal watertypen aangepast.

Waterschap Noorderzijlvest:

- Het waterlichaam Bovenlopen Eelder- en Peizerdiep wordt omgezet van type R4 naar R4a. Na invoering van de nieuwe maatlatten (2018) is het bestaande type R4 (permanente langzaam stromende laagland bovenloop op zand) gesplitst in R4a (beken met weinig verhang, 0,5 - 1 m/km) en R4b (met meer verhang). Het type R4a past het beste bij Bovenlopen Eelder- en Peizerdiep.
- Het waterlichaam Kanalen-DG hellend-gestuwd had ten onrechte nog steeds de typering M14 (ondiepe (matig grote) gebufferde plassen). Omdat destijds nog geen maatlatten voor niet-natuurlijke waterlichamen beschikbaar waren, is in 2006 het best gelijkende natuurlijke watertype (M14) toegekend aan de kanalen. In 2015 is de toegekende typering aangepast naar de typen M3 (gebufferde (regionale) kanalen) en M7b (grote diepe kanalen met scheepvaart) die behoren bij kunstmatige wateren. Voor het waterlichaam Kanalen-DG hellend-gestuwd is deze aanpassing per abuis niet doorgevoerd. Voorgesteld wordt het type alsnog aan te passen naar M3.

Waterschap Drents Overijsselse Delta:

- Het waterlichaam moerasbeek is toegepast voor de volgende oppervlaktewaterlichamen: Oude Diep, Wold Aa, Vledder & Wapserveense Aa;
- Het waterlichaam Meppelerdiep wordt omgezet van een type R6 naar een beter bij de dimensies passend type R7;
- De eerdergenoemde kanalen zijn opgesplitst in afzonderlijke waterlichamen met diverse typen (zie tabel 1).

Waterschap Vechtstromen

- Het waterlichaam moerasbeek is toegepast voor de volgende oppervlaktewaterlichamen: Holslootdiep, Loodiep, Nieuwe Drostendiep, Oude Drostendiep, Schoonebeekerdiep, Sleenerstroom

Nieuwe waterlichamen

Waterschap Drents Overijssels Delta

- De Achterste Plas is vanwege de omvang toegevoegd als waterlichaam

De ligging en status van de oppervlaktewaterlichamen zijn opgenomen in de “KRW factsheets oppervlaktewater” (<https://www.waterkwaliteitsportaal.nl/wkp.webapplicatie>)

2.3 Doelstellingen

De doelstellingen zijn voor alle waterlichamen opgenomen in de “KRW factsheets oppervlaktewater”, waaronder:

- Biologische en algemeen fysische toestand met ecologische doelen en doelen voor de fysisch-chemische-parameters

- Goede Chemische Toestand waarbij alleen de stoffen waarvoor de Europese Commissie (EC) de normen afleidt van belang zijn. De doelstellingen staan verwoord in de Richtlijn Prioritaire stoffen. De meest recente factsheets zijn te vinden in het landelijke waterkwaliteitsportaal:

<https://www.waterkwaliteitsportaal.nl/wkp.webapplication>

Toelichting

De doelstellingen worden deels op Europees niveau vastgelegd (chemie; prioritaire stoffen), deels op nationaal niveau (chemie) en deels op regionaal niveau (ecologie). Voor de waterlichamen in Drenthe zijn ecologische doelstellingen afgeleid die worden aangeduid met het Goede Ecologische Potentieel (GEP). Het GEP is het resultaat van een afweging van maatregelen die significant bijdragen aan het ecologisch potentieel, geen significant negatieve of schadelijke effecten hebben op andere gebruiksvormen en uitgevoerd kunnen worden tegen maatschappelijk aanvaardbare kosten. Het GEP wordt daarbij uitgedrukt in een getalswaarde die afgeleid is van landelijke maatlaten. Recent zijn daarbij de landelijke maatlaten voor natuurlijke wateren aangepast. In 2018 is de "Handreiking KRW-doelen" verschenen op basis waarvan de eerder vastgestelde ecologische doelen ook in Drenthe zijn geactualiseerd.

Ecologische doelstellingen

In Nederland is ervoor gekozen om de ecologische doelen af te leiden volgens de Praag-matische methode. De Praag-matische methode is een methode waarin het GEP wordt afgeleid door het effect van maatregelen op te tellen bij de huidige ecologische toestand. De Europese Commissie heeft ingestemd met deze aanpak. Op basis van nieuwe inzichten over effectiviteit van maatregelen en functioneren van het watersysteem kan het noodzakelijk zijn maatregelen toe te voegen of te schrappen.

Er wordt steeds meer bekend welk effect maatregelen hebben op de ecologische toestand. Daardoor kan een betere inschatting worden gemaakt van de uiteindelijk te realiseren toestand gegeven de functies in een gebied. Dit kan resulteren in aanpassing van het doel (technische doelaanpassing). Op onderdelen zijn ook in Drenthe de doelen op basis van landelijke vernieuwde inzichten geactualiseerd ten opzichte van de tweede planperiode. Zo zijn bij waterlichamen met een aangepast watertype (bijvoorbeeld de moerasbeken en de in delen opgeknippte kanalen) de doelen geactualiseerd.

De geactualiseerde biologische doelen zijn weergegeven in tabel 2.

Waterschap	Waterlichaam	Water type	Fytoplankton (EKR)	Waterflora (EKR)	Macrofauna (EKR)	Vis (EKR)	Stikstof (mg/l)	Fosfor (mg/l)
Noorderzijlvest								
	Benedenlopen Eelder- en Peizerdiep	R12	n.v.t.	0,6	0,5	0,2	2,3	0,11
	Bovenlopen Eelder- en Peizerdiep	R4a	n.v.t.	0,6	0,55	0,2	2,3	0,11
	Kanalen-DG hellend-gestuwd	M3	0,6	0,55	0,6	0,6	2,8	0,15
	Leekstermeer	M14	0,6	0,55	0,6	0,4	1,3	0,09
	Matslootgebied	M10	0,6	0,5	0,45	0,5	2,8	0,15
	Paterswoldsemeer	M27	0,6	0,2	0,45	0,5	1,3	0,09
Hunze en Aa's	Drentsche Aa	R5	n.v.t.	0,55	0,55	0,35	2,2	0,10
	Hunze	R5	n.v.t.	0,55	0,45	0,25	2,3	0,11
	Runde, Ruiten Aa, Westerwoldse Aa Zuid	R7	n.v.t.	0,55	0,4	0,25	2,3	0,11

	Noord-Willemskanaal	M7b	0,4	0,3	0,5	0,5	3,8	0,25
	Kanalen Hunze-Veenkoloniën	M6a	0,6	0,5	0,5	0,6	2,8	0,15
	Zuidlaardermeer	M14	0,45	0,4	0,45	0,4	1,3	0,09
Drents Overijssels Delta								
	Beilervaat- LH kanaal	M6a	0,5	0,45	0,6	0,6	2,8	0,15
	Drentse Hoofdvaart	M6b	0,6	0,55	0,6	0,55	2,8	0,15
	Hoogeveense Vaart	M7b	0,6	0,55	0,6	0,6	2,8	0,15
	Middenraai, Reesterv. Leiding, Zuidw. Waterlossing	M3	0,6	0,6	0,6	0,6	2,8	0,15
	Oranjekanaal	M6a	0,6	0,6	0,6	0,6	2,8	0,15
	Vogelzangse wijk	M1a	n.v.t.	0,6	0,6	0,6	2,8	0,15
	Achterste Plas	M20	0,6	0,6	0,6	0,6		
	Meppelerdiep	R7	n.v.t.	0,25	0,45	0,15	2,3	0,11
	Oude Diep	R20	n.v.t.	0,55	0,5	0,45	2,3	0,11
	Oude Vaart	R5	n.v.t.	0,6	0,5	0,25	2,3	0,11
	Vledder & Waperveense Aa	R20	n.v.t.	0,55	0,6	0,45	2,3	0,11
	Wold Aa	R20	n.v.t.	0,6	0,6	0,45	2,3	0,11
	Reest	R12		0,6	0,4	0,25	2,3	0,11
Vechtstromen	Bumawijk/ Marchienewijk	M1a	n.v.t.	0,4	0,6	0,35	2,4	0,22
	Dommerwijk	M1a	n.v.t.	0,45	0,45	0,4	2,4	0,22
	Vechtstromen kanalen	M3	0,55	0,25	0,5	0,35	2,8	0,15
	Holslootdiep	R20	n.v.t.	0,35	0,3	0,15	2,3	0,11
	Loodiep	R20	n.v.t.	0,4	0,3	0,4	2,3	0,11
	Braambergersloot	M1a	n.v.t.	0,5	0,45	0,4	2,3	0,11
	Nieuwe Drostendiep	R20	n.v.t.	0,45	0,3	0,4	2,3	0,11
	Oude Drostendiep	R20	n.v.t.	0,4	0,25	0,15	2,3	0,11
	Schoonebekerdiep	R20	n.v.t.	0,4	0,35	0,4	2,3	0,11
	Sleenerstroom	R20	n.v.t.	0,35	0,35	0,15	2,3	0,11

Tabel 2. Biologische doelen oppervlaktewaterlichamen

Doelstellingen voor de algemeen fysisch-chemische parameters

Voor enkele algemeen fysisch-chemische parameters gelden normen ter ondersteuning van de biologie in het watersysteem. De normen voor deze stoffen (o.a. stikstof, fosfaat, zuurstof) zijn opgenomen in het document 'Referenties en maatlaten voor natuurlijke watertypen' (STOWA, 2007 en 2012, geactualiseerd: STOWA, 2018). De normen voor kunstmatige watertypen (sloten en kanalen) zijn opgenomen in de betreffende maatlatrapporten (STOWA, 2012). De landelijk afgeleide normen zijn in principe ook geldig voor sterk veranderde en kunstmatige wateren.

De normen voor de Drentse wateren zijn overeenkomstig afgeleid. Voor de twee noordelijke waterschappen betekent dit dat de normen voor enkele wateren worden aangepast omdat in het verleden gebruik is gemaakt van gebiedsgerichte normen met een geringe afwijking van de landelijke normen. Een uitzondering is gemaakt voor de Drentsche Aa waar vastgehouden is aan de bestaande norm aangezien een aanpassing een verruiming zou betekenen die ongewenst is vanwege de status als N2000 gebied.

Chemische waterkwaliteitsdoelstellingen

De doelen voor de chemische kwaliteit van het oppervlaktewater worden uitgedrukt in normen voor de concentraties van een aantal stoffen. Voor het bereiken van de Goede Chemische Toestand zijn alleen de stoffen waarvoor de Europese Commissie (EC) de normen afleidt van belang. De doelstellingen staan verwoord in de Richtlijn Prioritaire stoffen. Voorbeelden van deze stoffen zijn lood, kwik, fluorantheen en benzo(a)pyreen. Een deel van deze stoffen is aangemerkt als prioritair gevaarlijk (bijvoorbeeld cadmium en verschillende PAK's).

Daarnaast moeten lidstaten zelf normen stellen voor chemische stoffen die op nationaal niveau een probleem zijn, de zogenaamde specifiek verontreinigende stoffen. Voor overige stoffen die een risico zijn voor het waterleven als ze in norm overschrijdende concentraties voorkomen, gelden nationale normen. Voorbeelden zijn ammonium, arseen, koper, zink en gewasbeschermingsmiddelen.

In de Nederlandse wetgeving zijn de normen voor chemische stoffen vastgelegd in het Besluit Kwaliteitseisen en Monitoring Water (BKMW, 2009) en de Ministeriële Regeling monitoring kaderrichtlijn water (MR, 2010). De in deze regelgeving opgenomen normen zijn van toepassing op alle oppervlaktewaterlichamen. De specifiek verontreinigende stoffen spelen een rol bij de bepaling van de ecologische toestand van de waterlichamen. Naast deze lijst met wettelijke geldende normen is er een 'schaduwlijst' van normen voor stoffen die nog niet in regelgeving zijn vastgelegd, waaronder normen voor medicijnen. Voor de Drentsche Aa zijn tevens de drinkwaternormen van kracht vanwege de oppervlaktewater onttrekking ten behoeve van drinkwaterwinning.

In de "KRW factsheets oppervlaktewater" is voor elk waterlichaam onder "Chemische toestand en overige relevante stoffen" aangegeven voor welke (prioritaire) stoffen overschrijdingen zijn aangetroffen.

2.4 Toestand

De toestand van het grond- en oppervlaktewater wordt periodiek vastgelegd op basis van de resultaten van de KRW-monitoring. De effecten van de genomen maatregelen zijn in sommige gevallen direct zichtbaar doordat de maatregelen snel doorwerken (bijvoorbeeld optimaliseren van een rioolwaterzuiveringsinstallatie of het opheffen van een overstortsituatie). Voor andere maatregelen geldt dat het langer duurt voordat de daadwerkelijke effecten zichtbaar zijn, bijvoorbeeld doordat het systeem traag reageert (grondwatermaatregelen) of doordat na een ingreep het geruime tijd duurt voordat zich een nieuwe natuurlijke situatie heeft ingesteld. Ook klimatologische veranderingen zijn van invloed op de toestand. Zo heeft droogval in de zomers van 2018 en 2019 een grote invloed gehad op de toestand van het oppervlaktewater.

De ecologische parameters in het oppervlaktewater worden niet elk jaar gemonitord, maar eens per drie jaar (of voor vis eens per zes jaar), zodat het voor deze parameters langere tijd kost om een betrouwbaar inzicht in de ontwikkelingen te verkrijgen.

Op 21 april 2020 is in een brief aan de staten gerapporteerd over de toestand. Deze toestand is medebepalend geweest voor de door de waterschappen opgestelde maatregelenpakketten.

2.5 Uitvoering maatregelen

De periode tot 2027 wordt benut om de KRW-maatregelen gefaseerd uit te voeren. Evenals in de voorgaande twee planperiodes is een deel van de maatregelen die moeten leiden tot verbetering van de waterkwaliteit onderwerp van generiek rijksbeleid. Vooral voor het terugdringen van emissies van bijvoorbeeld het verkeer, industrie of landbouw zijn brongerichte maatregelen op een groter

schaalniveau nodig. Aanvullend daarop nemen waterschappen lokale en regionale maatregelen in (het stroomgebied van) waterlichamen.

Het regionale maatregelenpakket borduurt voort op de maatregelen die in de tweede planperiode zijn benoemd. Niet alle maatregelen uit de tweede planperiode zijn eind 2021 gerealiseerd. Deze maatregelen worden in de derde planperiode afgerond. Verder heeft het maatregelen pakket een aantal wijzigingen ondergaan onder andere vanwege nieuwe inzichten met betrekking tot de effectiviteit van de maatregelen.

Daarnaast is bij de actualisatie van de KRW-maatregelen gestreefd naar synergie met maatregelen ten behoeve van andere beleidsdoelen of –thema's, zoals de zoetwatervoorziening, regionale wateroverlast (WB21) en de inrichting van het Natuur Netwerk Nederland (NNN) en Natura2000.

De provincie heeft samen met de waterschappen de verantwoordelijkheid voor uitvoering van maatregelen voor het herstel van de hydrologische condities voor Natura2000 gebieden. Bovendien wordt gestreefd naar koppeling van de uitvoering van maatregelen voor de KRW bij de inrichting van het NNN. Afstemming vindt plaats in het kader van het Programma Natuurlijk Platteland.

In beken wordt hoofdzakelijk ingezet op inrichting- en beheermaatregelen. Het gaat hierbij vooral om het herinrichten van gebieden, herprofilering van watergangen, realisatie houtige begroeiing, aanleg natuurvriendelijke oevers, aangepast beheer en het vispasseerbaar maken van stuwen en overige kunstwerken. Voor de kanalen wordt ingezet op het plaatselijk aanleggen van natuurvriendelijke oevers en natuurvriendelijk beheer.

Overige maatregelen, zoals bronmaatregelen, aanpassen effluent RWZI en de aanleg van bufferstroken worden voor een aantal beeksystemen gefaseerd ingezet in de periode tot 2027. Ook vinden er maatregelen plaats die niet specifiek gericht zijn op verbeteren van de oppervlaktewaterkwaliteit, maar daar wel aan kunnen bijdragen zoals gebiedsgerichte stimuleringsmaatregelen in het kader van het Delta Plan Agrarisch Waterbeheer gericht op het verminderen van emissies en het gebruik van nutriënten en gewasbeschermingsmiddelen.

2.6 Doelen overige wateren

Een aanzienlijk deel van het oppervlaktewater in Nederland, en daarmee ook in Drenthe, is gesitueerd buiten de begrenzing van de oppervlaktewaterlichamen. Voor deze zogenaamde overige wateren wordt in samenwerking met de waterschappen en de buurprovincies gewerkt aan het afleiden van ecologische waterkwaliteitsdoelen. De doelen betreffen een lange termijn doelstelling die, in tegenstelling tot de doelen voor de KRW-oppervlaktewaterlichamen niet in 2027 gerealiseerd behoeven te worden. Uitgangspunt zal zijn dat er geen achteruitgang van de kwaliteit mag optreden (dus huidige toestand is doel). Voor waardevolle wateren (bijvoorbeeld sommige diepe plassen of wateren gesitueerd in natuurgebieden) is mogelijk een hoger ambitieniveau haalbaar. Daarvoor is inzicht nodig in de huidige toestand. Om daar inzicht in te verkrijgen is in samenwerking met de waterschappen inmiddels een meetprogramma opgestart. Op basis van de resultaten van de metingen zullen de doelen worden afgeleid en vastgesteld (planning 2021/2022).

3. Waterkwaliteit- en kwantiteit grondwaterlichamen (EU-Kaderrichtlijn water)

3.1 Beleidsopgave grondwater (Omgevingsvisie)

Wij zorgen voor het behoud van onze grondwatervoorraad met een goede waterkwaliteit. De Drentse grondwatervoorraad vertegenwoordigt een grote waarde en wordt daarom ook wel aangeduid als het blauwe goud. De grondwatervoorraad wordt duurzaam benut, dat wil zeggen dat het gebruik later en door anderen mogelijk blijft. Het grondwater wordt gebruikt voor drinkwater, natuur, landbouw en het leveren van energie. Ook is grondwater beschikbaar voor hoogwaardige toepassing in de industrie, waarbij we streven naar een meervoudig gebruik van het grondwater.

3.2 Grondwaterlichamen

De provincie Drenthe ligt in drie deelstroomgebieden (figuur 1). In elk deelstroomgebied worden provinciegrensoverschrijdende grondwaterlichamen onderscheiden. De grondwaterlichamen zijn niet gewijzigd ten opzichte van de vorige planperiode. In totaal liggen er vier verschillende grondwaterlichamen binnen de provinciegrens (Figuur 3):

- Zand Eems
- Zand Rijn-Noord
- Zand Rijn-Oost
- Deklaag Rijn-Oost

Figuur 3 Grondwaterlichamen

3.3 Doelstellingen

Uitgangspunt is dat de grondwatervoorraad op orde blijft en dat de grondwaterkwaliteit voldoet aan de kwaliteitsnormen. De kwaliteit van het grondwater wordt getoetst aan de hand van drempelwaarden voor de stoffen chloride, nikkel, arseen, cadmium, lood en fosfaat en Europese normen voor nitraat en bestrijdingsmiddelen. De drempelwaardes zijn weergegeven in tabel 3.

Parameter	Eenheid	
Chloride	mg/l	160
Nikkel	µg/l	20
Arseen	µg/l	13,2
Cadmium	µg/l	0,35
Lood	µg/l	7,4
P-totaal	mg/l	2
Nitraat-N	mg/l	11,3
Bestrijdingsmiddelen (individueel)	µg/l	0,1
Bestrijdingsmiddelen (totaal)	µg/l	0,5

Tabel 3: Overzicht drempelwaarden grondwater

De KRW stelt algemene eisen aan de kwaliteit van het grondwater als ook aan de beschikbaarheid van het grondwater. Daarnaast worden er eisen gesteld aan het grondwater in relatie tot oppervlaktewaterlichamen, terrestrische ecosystemen en grondwater dat benut wordt voor menselijke consumptie (drinkwater).

De algemene eisen hebben betrekking op de hoeveelheid grondwater (voorkomen uitputting en verzilting) en de kwaliteit.

Naast de algemene beoordeling van de toestand van het grondwater wordt meer specifiek gekeken naar de kwaliteit en kwantiteit van het grondwater in relatie tot het oppervlaktewater, de natuur en de grondwaterwinningen. Daarbij moet de toestand van het grondwater zodanig zijn dat deze geen belemmering vormt voor het realiseren van de doelen op het gebied van het oppervlaktewater, de natuur en de grondwaterwinning.

3.4 Toestand

Zowel de kwantitatieve toestand als ook de kwalitatieve toestand van de Drentse grondwaterlichamen als geheel is goed te noemen. Dat wil zeggen dat de grondwatervoorraad op orde is en er geen sprake is van een significante daling van de grondwaterstand en dat er wordt voldaan aan de chemische normen voor het grondwaterlichaam als geheel. Wel komen er lokaal knelpunten voor. Zo is de grondwaterstand lokaal te laag waardoor grondwaterafhankelijke Natura2000 gebieden (in totaal 9) verdroogd zijn en worden in enkele oppervlaktewaterlichamen de doelen niet gerealiseerd door aanvoer van nutriëntrijk grondwater.

De grondwaterwinningen voor de openbare drinkwatervoorziening in Drenthe zijn grotendeels kwetsbaar en worden bedreigd. De winningen voldoen echter wel aan de eisen die de KRW stelt aan de grondwaterkwaliteit waarbij met name naar de langjarige trend van de waterkwaliteit wordt gekeken van het gewonnen gemiddelde ruwwater. Op 21 april 2020 is in een brief aan de staten gerapporteerd over de toestand.

3.5 Uitvoering maatregelen

In aanvulling op generieke landelijke maatregelen spitsen de regionale grondwatermaatregelen zich toe op grondwaterwinningen voor menselijke consumptie (grondwaterbeschermingsgebieden), op de Natura2000 gebieden, op diffuse belasting en op vraagstukken rondom de waterkwaliteit. Het maatregelenpakket maakt voor het grootste deel al onderdeel uit van bestaand beleid en bestaande afspraken. Zo zijn er per grondwaterbeschermingsgebied afspraken gemaakt over de maatregelen vanuit de gebiedsdossiers (Uitvoeringsprogramma grondwaterbeschermingsgebieden, 2020). De

maatregelen uit de eerste planperiode van het Natura2000 beheerplan gericht op herstel grondwaterstand die nog niet zijn afgerond maken onderdeel uit van het maatregelenpakket KRW-grondwater. Landelijk wordt gesproken over voortzetting van het Deltaplan Agrarisch Waterbeheer waarmee zowel knelpunten op het gebied van de waterkwaliteit als de waterkwantiteit kunnen worden opgelost. Over de financiering daarvan in samenhang met inzet vanuit het PlattelandsOntwikkelingsProgramma (POP) moeten nog nadere afspraken worden gemaakt. Met de Omgevingswet vervalt de Wet bodembescherming maar activiteiten gericht op saneren speedlocaties vallen onder het overgangsrecht en zullen conform voortgezet worden inclusief de monitoring.

De regionale maatregelen zijn weergegeven in onderstaande tabel.

Knelpunt	Maatregel	Locatie
Te lage grondwaterstand Natura2000 gebieden	Anti-verdrogingsmaatregelen	9 grondwaterafhankelijke Natura2000 gebieden (*)
Kwaliteitsrisico drinkwaterwinningen	Maatregelen Uitvoeringsprogramma gebiedsdossiers	10 kwetsbare grondwaterwinningen (**)
Kwaliteitsrisico drinkwaterwinningen	Maatregelen uit het 6 ^e Nitraatactieprogramma	4 kwetsbare grondwaterwinningen (***)
Overige winningen menselijke consumptie	Informatievoorziening over en bemonsteren van eigen winningen.	10-15 winningen
Puntbronnen	Volgen en monitoren	Wet bodembescherming (Wbb)-locaties
Diffuse belasting	Maatregelen Deltaplan Agrarisch Waterbeheer (DAW)	Drenthe
Diffuse belasting	Onderzoek kwetsbaarheid grondwater-lichamen	Drenthe
Grondwaterkwantiteit	Maatregelen Deltaplan Agrarisch Waterbeheer (DAW)	Drenthe
Grondwaterkwantiteit	Halveren grondwaterwinning Terwisscha	Waterwinning Terwisscha

(*) Drentsche Aa, Fochteloërveen, Witterveld, Elperstroom, Bargerveen, Holtingerveld, Mantingerzand, Dwingelderveld, Drents Friese Wold

(**) Gasselte, Havelterberg, Beilen, Dalen, Leggeloo, Valtherbos/Noordbargeres, De Groeve, Nietap, Ruinerwold, Kruidhaars

(***) Gasselte, Havelterberg, Leggeloo, Valtherbos/Noordbargeres

